Univerza *v Ljubljani*

POROČILO O KAKOVOSTI ZA LETO 2008
UNIVERZE V LJUBLJANI

Ljubljana, junij 2009

VSEBINA

0. Uvod 3
1. Izobraževalna dejavnost 5
   Študijski programi
   Dodiplomski študij
   Izredni študij
   Podiplomski študij
   Strokovno izobraževanje diplomantov
2. Raziskovanje, umetniška dejavnost 10
   Raziskovalni programi, projekti, znanstvene objave, patenti
   Raziskovalne prioritete
   Obremenitev z raziskov. in ped. delom
   Spodbujanje vrhunskih skupin
   Sodelovanje članic, z inštituti in uporabniki
   Umetniška dejavnost
3. Mednarodna dejavnost 13
4. Knjižnice, čitalnice in založništvo 15
5. Prostori in oprema 15
6. Informacijski sistem, komuniciranje 16
7. Osebje 18
8. Študenti 19
   Tutorstvo
   Karierno svetovanje in druge oblike pomoči
   Stiki z diplomanti, zaposlovanje
   ŠS, štud.organizacija, sodel. pri upravljanju
   Obštudijska, interesna dejavnost
9. Sistem zagotavljanja kakovosti 23
   Dokumenti, ukrepi in spremljanje
   Komisije za kakovost
   Kazalci kakovosti
   Študentske ankete
   Izvajanje drugih anket, analiz
   Zunanje evalvacije in akreditacije
10. Zaključki in predlogi 28
11. Viri in literatura 33
   Poročila članic UL
   Drugi viri in literatura

Pripravila Služba za kakovost in storitve za študente, Uprava Univerze v Ljubljani

Nosilec naloge: doc.dr. Bogomir Mihevc

0. Uvod

Že več kot tri desetletja Univerza v Ljubljani in njene članice v skrbi za izboljšanje svoje dejavnosti analizirajo učinkovitost študija. Po letu 2000 so poročila o kakovosti zajemala tako izobraževalno kot raziskovalno dejavnost, vprašanja organiziranja, osnovnih pogojev za delo, infrastrukture, znanstveno-pedagoških delavcev, delovanja študentov, sodelovanja z uporabniki in mednarodno sodelovanje ter posebej oblike skrbi za kakovost.

Komisija za kakovost UL je leta 2007 predlagala združitev prej ločenih poročil o kakovosti in letno (poslovno) poročilo. UL si je v strategiji za obdobje 2006-2009 zastavila cilj povezati »sistem kakovosti s sistemom načrtovanja, poročanja, nagrajevanja in upravljanja«.
Okvirno vsebino poročila določajo Pravila za pripravo programa dela, finančnega načrta in letnega poročila UL (Pravila, 2007) in sicer:

> **Povzetek stanja kakovosti na vseh področjih** (dejavnostih):
> izobraževanje, raziskovanje, razvojna in umetniška dejavnost, mednarodna dejavnost, knjižnice, čitalnice in založniška dejavnost, investicije in vzdrževanje, prostori in oprema, informacijski sistem, človeški viri, osebje, storitve za študente (tutorstvo, študentski svet in interesna dejavnost).
> **Aktivnosti za razvoj spremljanja in zagotavljanja kakovosti**:
> sestava in delovanje komisije oz. organa zadolženega za kakovost, priprava dokumentov za sistem kakovosti, instrumentov in kazalnikov kakovosti, izvajanje študentskih anket o pedagoškem delu in drugih anket ter analiz, morebitne zunanje evalvacije in akreditacije.

UL je na osnovi poslanstva in vrednot (akademska odličnost oz. zagotavljanje čim višje kakovosti, akademska svoboda in avtonomija, humanizem, človekove pravice, enakost možnosti in solidarnost ter etični odnos do sveta) in vizije postavila naslednje strateške cilje (Strategija, 2006):

1. Povečanje obsega in kakovosti raziskovalnega in razvojnega dela
2. Uvajanje študijskih programov v skladu z načeli bolonjskega procesa
3. Okrepitev in poglobitev mednarodnega sodelovanja
4. Povečanje pretoka znanja v prakso
5. Vzpostavitev celovitega sistema spremljanja in zagotavljanja kakovosti
6. Razvoj obštudijske dejavnosti
7. Krepitev medsebojnega sodelovanja članic

Namen poročila o kakovosti je spremljanje stanja in izboljšav na vseh področjih (dejavnostih) ter posebej delovanja sistema kakovosti. Članice so pri oceni stanja lahko uporabile svoje strateške usmeritve in prioritete, navedene v strategiji UL. Uporabile in interpretirale naj bi tudi skupne kazalce (podatke), ki so jih dobile od rektorata oz. pripravile same, ki kažejo dobre in slabe strani svojih dejavnosti in premike, do katerih je prišlo v letu 2008.

Za poročilo je po Zakonu o visokem šolstvu (čl.24, Ur.l. RS, 119/2006,) odgovoren dekan, vsaka članica pa ima za pripravo poročila posebno komisijo za kakovost. O njem razpravljata tudi senat in študentski svet članice. V skladu z Zakonom o visokem šolstvu (2006, čl. 80) se letna samoevalvacijska poročila lahko uporabljajo tudi za ponovno akreditacijo visokošolskih zavodov

Po omenjenih Pravilih je letno poročilo o kakovosti sestavni del poslovnega poročila To posebno poglavje obsega cca 15 strani. Članice so dobile navodilo, naj ga pripravijo tako, da ga lahko kot separat ločeno obravnavajo v organih fakultete in da lahko v primerni obliki z njim seznanijo študente in osebje.

Poročila članic so tudi osnova za pripravo univerzitetnega poročila. Navodila za pripravo poslovnega poročila in poročila o kakovosti je 3.2.2009 tajnikom članic poslal glavni tajnik UL. Rok za oddajo poročila rektoratu je bil zaradi težav s podatki premaknjen na 9. 3. 2009 in nato pa še podaljšan do 11.4.2009.

Članice so dobile priporočilo, da pri ocenjevanju stanja upoštevajo evropske standarde in smernice za zagotavljanje kakovosti (ESG) (Standards, 2005) in se tako hkrati pripravijo za zunanjo evalvacijo (po možnosti mednarodno), o čemer je bil sprejet dogovor na sestanku dekanov. Priprava poročila je bila tudi priložnost za oceno uresničevanja ukrepov za izboljšave, za katere se je odločil Senat UL po zunanji evalvaciji UL, ki jo je v 2007 opravila skupina izvedencev Zveze evropskih univerz (EUA evalvacija 2007, Akcijski načrt).

Vodstvo univerze je v poslovnem poročilu za leto 2008 podrobneje analiziralo doseganje strateških ciljev razvoja UL in uresničevanje finančnega načrta. V tem poročilu pa v strnjeni obliki prikazujemo stanje po dejavnostih oz. področjih, posebej še glede sistema spremljanja in zagotavljanja kakovosti. Pri ocenjevanju stanja posameznih dejavnosti oz. področij smo izhajajo iz ocen in podatkov v poročilih o kakovosti članic in iz kazalcev kakovosti. V besedilu je nekaj preglednic s kazalci kakovosti za UL. Na koncu so navedeni uporabljeni viri (najpomembnejša so poročila članic o kakovosti) in literatura.

Pričujoče poročilo je namenjeno organom članic in UL, pa tudi študentskim predstavnikom in drugim odgovornim za kakovost. Olajša naj vpogled v problematiko na glavnih področjih delovanja UL in odločanje pri sprejemanju ukrepov za izboljšave stanja, zlasti še sistema zagotavljanja kakovosti.

1. Izobraževalna dejavnost

1.1. Študijski programi

UL se je pred leti odločila, da gre v **prenovo študijskih programov** v okviru bolonjskega procesa postopno in v skladu z načrti posameznih članic. V letu 2008 je potekala zadnja faza te prenove. Od učiteljev, zlasti nosilcev predmetov in vodij katedre, predstavnikov študentov, članov odgovornih organov in predstojnikov na ravni članic in univerze, je zahtevala veliko naporov. Programi večine članic so bili v letu 2008 v postopkih potrjevanja (akreditacije) znotraj UL in v okviru Sveta RS za visoko šolstvo. Glede na »evropske standarde« lahko ugotovimo, da ima UL vzpostavljene notranje »formalne mehanizme za potrjevanje, občasno ocenjevanje in spremljanje programov študija« (Standards, 2005, tč.1.2.).

Tabela 1. Število izvajanih študijskih programov na članicah UL

vrsta študijskega programa	2007/2008	2008/2009
visokošolski strokovni (stari)	35	30
univerzitetni (stari)	115	110
visokošolski strokovni »bolonjski« - 1. stopnja	11	17
univerzitetni »bolonjski« - 1. stopnja	29	40
magistrski »bolonjski« program - 2. stopnja	20	41
SKUPAJ	**210**	**238**

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Nekatere članice, ki so pred leti že začele z novimi programi (prvi so bili akreditirani že leta 2005 - EF, FDV, FU) so dočakale že prve diplomante. O ocenah težav pri njihovem uvajanju so predstavniki članic in UL poročali na posvetovanjih o bolonjski prenovi v okviru UL in na državni ravni. Članice in UL so konec leta 2008 pripravile za razpis vpisa v študijskem letu 2008/2009 samo prenovljene (in nekatere nove) programe 1. Stopnje. Pozornost odgovornih za prenovo se je od teh programov preusmerila na 2. (magistrsko) stopnje ter na 3. stopnjo (doktorat znanosti). Hkrati se na vedno večjem številu članic izteka študij po starih programih, vključno z magisterijem znanosti.

O pripravi skupnih (interdisciplinarnih, medfakultetnih) programih poročajo le tri članice (FRI, FU in FF).

Z navodili za pripravo poročila smo članicam usmerili pozornost na vprašanje smotrnosti izvajanja »strokovnih« (VS) in »univerzitetnih« (UNI) programov znotraj fakultet. Po razpravi o zunanji evalvaciji UL je namreč senat UL naročil posebno analizo o tem. V poročilih sta FS in FMF našteli vrsto prednosti sedanje ureditve in priporočili ohranitev izvajanja ločenih VS in UNI programov na fakultetah UL. FS kot glavne argumente navaja racionalno koriščenje človeških in materialnih virov ter lažjo prehodnost med programoma za študente, FMF pa različna profila diplomantov.

Nekatere članice posebej omenjajo dobro sodelovanje študentov pri »bolonjski prenovi«. Posamezni študentski sveti članic (ŠS) opozarjajo, da v to prenovo niso bilo dovolj vključeni, da so nekateri predmeti odveč, da bi želeli več praktičnega pouka ipd. Na FF so študenti svoja negativna mnenja za 4 programe spremenili v pozitivna, potem ko so bile upoštevane njihove pripombe. Ponekod so pripravili posebne pogovore in ankete z diplomanti in zaposlovalci o potrebnih spremembah programov.

Le manjši del članic izrecno poroča o sodelovanju z zaposlovalci njihovih diplomantov, predstavniki gospodarstva in javnih služb (npr. PF). Pač pa so marsikje izkoristili svoje mednarodne stike za primerjavo s programi podobnih institucij v tujini.

Tabela 2. Število študentov v posameznih vrstah programov na članicah UL

vrsta študijskega programa		2007/2008	2008/09
visokošolski (stari)	redni	6599	5623
	izredni	3084	1559
univerzitetni (stari)	redni	21869	17941
	izredni	2058	1699
visokošolski strokovni »bolonjski« - 1. stopnja	redni	2408	3049
	izredni	740	1472
univerzitetni »bolonjski« - 1. stopnja	redni	5953	8414
	izredni	1124	1355
magistrski »bolonjski« - 2. stopnja	redni	215	446
	izredni	1122	692
SKUPAJ		**45172**	**45257**

(Vir: Letno poročilo, 2009)

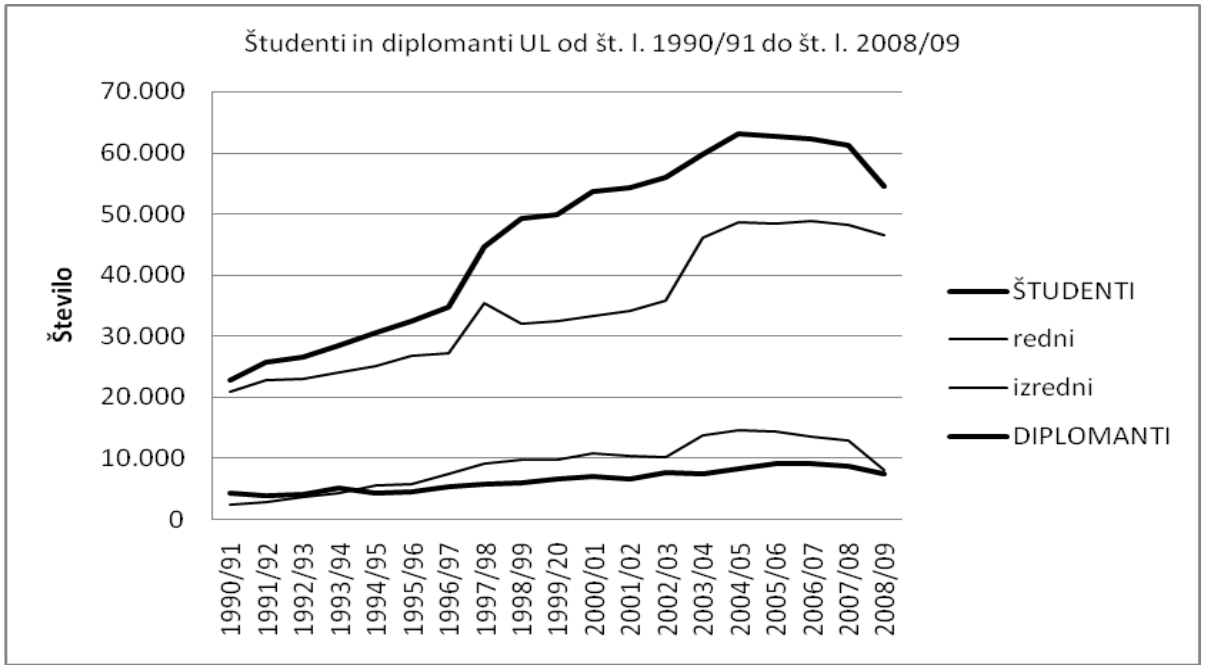
Pripravljavci novih programov zagotavljajo, da so novi programi boljši od dosedanjih. Vendar pa je v marsikaterem poročilu članice izražena skrb glede ustreznih kadrovskih, materialnih in finančnih pogojev za kakovostno izvajanje novih študijskih programov. Najpogostejše je opozorilo, da ni pričakovati večjih izboljšav kakovosti študija ob nespremenjenih razmerah za študij. Pisci poročil vidijo slej ko prej poglavitne dejavnike za kakovost v prostorih, opremi, številu učiteljev in sodelavcev, finančnih sredstvih in možnostih za študijsko prakso v podjetjih in pri drugih potencialnih zaposlovalcih.

S spremljanjem in evalvacijo študijskih programov bo potrebno oceniti, koliko so članice in UL izkoristile zunanjo evalvacijo, opravljeno s strani EUA leta 2007, zlasti priporočilo, naj izkoristimo bolonjski proces za smiselno spremembo programov. Večji poudarek naj bi bil na učenju, ne na poučevanju, kar zahteva več časa za samostojni študij, več praktičnega dela, seminarjev, razprav, tesnejše stike med profesorji in študenti, odpravo podvajanj in prekrivanj, več interdisciplinarnosti in medfakultetnih programov. »Zmanjševanje ur poučevanja naj prinese več časa za raziskovanje«. Vodstvo UL je v začetku leta 2008 večini ocen in predlogov v zvezi z bolonjsko prenovo pritrdilo (Akcijski, 2008), z izjemo predloga o poenotenju dolžine programov 1. in 2. stopnje (na 3+2).

1.2. Dodiplomski študij – vpis, izvajanje programov, preverjanje in učinkovitost

Prenova študijskih programov in nastajanje nove »bolonjske« programske strukture se odraža tudi v številu študentov v posameznih vrstah programov. V starih »strokovnih« in »univerzitetnih« programih je študentov vsako leto manj, vedno več pa jih je v novih programih 1. in 2. stopnje. To velja za redne študente in v nekoliko manjši meri za izredne. Na novih programih 2. stopnje je od lani celo precej upadlo število izrednih študentov.

Kot smo ugotovili že pred leti (Uresničevanje, 2004) so glede **vpisa** članice v različnem položaju. Že dlje časa izstopata dve skupini članic. V prvi so tiste, ki se zaradi večjega povpraševanja odločajo za omejen, selektiven vpis novincev. V drugi skupini so članice, kjer imajo zaradi premajhnega povpraševanja (v prvem prijavnem roku) neselektiven vpis, in si študente zagotovijo šele z vpisom v drugem in tretjem roku.
Članice, kjer vpis ni omejen (zlasti naravoslovno-tehnične, pa tudi nekatere druge), tudi letos opozarjajo na vpis študentov zaradi pridobitev ugodnosti iz statusa študenta. Taki »fiktivni študenti« se npr. sploh ne prijavijo v skupine za laboratorijske vaje.

Vir: Publikacije Statističnega urada RS
Opomba: Med študente so od št. leta 1997/98 všteti tudi absolventi.

Precej članic tudi letos poroča o **informiranju srednješolcev** o študiju, z gradivi, na spletnih straneh, z obiski na šolah, na informativnem dnevu, svečanih sprejemih brucev. Te oblike promocije študija očitno ne dajejo hitrih rezultatov. PeF ugotavlja, da se kljub prizadevanjem za popularizacijo študija naravoslovja, kjer je prijav malo, ni izboljšala uspešnost študija na teh programih.
Nekatere članice opozarjajo na pomanjkljivo predznanje novincev, kar pripisujejo srednji šoli. Ponekod si kot cilj postavljajo izboljšanje strukture novicev, vendar razen omenjenega informiranja ne navajajo drugih ukrepov. O ukrepih za pomoč novincev (npr. tutorstvo) pišemo v posebnem poglavju. Velja posnemati tudi FE, ki bo v okviru spremljanja izvajanja prenovljenih programov analizirala uspešnost študija v prvem (zimskem) semestru.

O **izvajanju študijskih programov** oz. izobraževalne dejavnosti lahko v poročilih članic preberemo nekaj ugodnih ocen. AGRFT piše, da izvajajo programe po načrtih, kljub težkim pogojem za delo. ZF (prej VŠZ) si obeta več finančnih sredstev, saj se je uspela uvrstiti v višjo skupino programov, FPP omenja tutorstvo, individualno delo, manjše skupine, študijsko gradivo in novo opremo. MF je pripravila nove urnike in imenovala koordinatorje letnikov, opozarja pa, da bo klinični del pouka zahteval več pedagoškega dela v preurejenih predavanjih, seminarjih in drugih oblikah. Nekatere članice so v sodelovanju s podjetji, zavodi in drugimi organizacijami, naredile korak naprej v urejanju pogojev za praktično usposabljanje študentov (FF, FSD, VF, FPP).
Precej več je kritičnih opozoril, največ na financiranje (FU, FSD, FF), težave s prostori in opremo, pa tudi na pomanjkljivosti v organizaciji in izvedbi pouka in študija. V poročilih nekaterih članic so navedene kritične ocene predstavnikov študentov (urniki, slaba izvedba predavanj, vaj, seminarjev, izrednega študija). ALUO napoveduje upad kvalitete študija »kljub spremembi programa«, če se ne bodo izboljšali pogoji za delo in financiranje. Na težave izvajanja študijske prakse, zlasti finančne, opozarjajo na FFA, FSD, FGG in ZF.
Bolj ali manj konkretne predloge - tudi s strani študentov - za izboljšave izvajanja programov, vključno s študijsko prakso, navajajo EF, FS, FSD, FRI, FFA, FKKT, MF, PF, TeoF in ZF.

Tudi letos članice v poročilih namenjajo **preverjanju in ocenjevanju** študentov manj pozornosti. Ugodnih ocen je več kot negativnih, vendar so med kritičnimi ocenami skoraj

izključni tiste, ki so jih dali študentski predstavniki. Jasni in dosledno uporabljeni kriteriji, pravila in postopki preverjanja in ocenjevanja so »eden od najpomembnejših elementov študija« (Standards, 2005, tč. 1.3.). Le redke članice poročajo o začetnem (diagnostičnem) in sprotnem preverjanju. Ponekod se študenti pritožujejo, da niso dovolj jasno obveščeni, kaj se od njih (pri posameznih predmetih) pričakuje. Dosežki sprotnega preverjanja niso vedno ustrezno upoštevani. Več je pripomb na izpitne roke. Trajanje preizkusov je ponekod za študente prekratko. Zaradi preobremenitve učiteljev marsikje prevladujejo pisni kolokviji in izpiti, ki omogočajo »bližnjice« in ne zagotavljajo celovite ocene napredka študenta in njegovih dosežkov glede na načrtovane učne izide (splošne in poklicne kompetence). Pritožbe letijo tudi na učitelje, izvajalce izpitov. Nekateri npr. v pisnih izdelkih študentov ne pojasnijo, kaj je študent »napisal narobe«, ali pa njihovih izdelkov sploh ne vrnejo. Ni redko pomanjkljivo obveščanje o rezultatih. Glede preverjanja so zlasti študenti dali vrsto predlogov (FFA, FRI, FGG, PF, PeF, PF, MF).

Učinkovitost študija, ki jo merimo s prehodnostjo in trajanjem, ostaja eden večjih problemov študija in pedagoškega dela na UL.

Tabela 3. Prehodnost študentov iz 1. v 2. letnik (redni študij)

vrsta št.programa	2007/2008	2008/2009
visokošolski programi (stari)	51,2 %	44, 9 %
univerzitetni programi (stari)	53,6 %	55,8 %
visokošolski programi 1. stopnje	47,9 %	36,6 %
univerzitetni programi 1. stopnje	70,7 %	66,4 %

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Več članic tudi letos v poročilih izraža stališče, da sta vpis in **prehodnost** odvisna tudi od zunanjih vzrokov, npr. predznanje generacije (FKKT, PF), npr. naravoslovnih predmetov (ZF). Kjer je vpis omejen, je prehodnost boljša, tam kjer mesta napolnijo v drugem in tretjem prijavnem roku slabša, ugotavlja npr. PeF. Na prehodnost vpliva torej tudi vpisna politika institucije, pa tudi spremembe v programih študija, ki imajo posledice za študente. Na ZF se je prehodnost povečala, ker se študenti niso želeli vpisati v nov (bolonjski) program. Redkejša so poročila o uspešnih ukrepih za boljšo prehodnost. To so ponekod dosegli z dodatno pomočjo pri težjih predmetih, pri čemer pomagajo študenti (demonstratorji na FS in tutorji na FMF). Na boljšo prehodnost na Teof upajo zaradi uvedbe novih bolonjskih programov, na večih članicah (npr. FKKT) pa so s tem namenom začeli uvajati tutorstvo.

Tabela 4. Povprečno trajanje študija diplomantov članic UL (skupaj redni in izredni)

	2007/2008		2008/2009	
Vrsta študijskega programa	število diplomantov	trajanje (v letih)	Število diplomantov	trajanje (v letih)
visokošolski strokovni (stari)	1722	5,53	1372	5,80
univerzitetni (stari)	4212	6,96	4164	7,00

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Trajanje študija je v povprečju za dve leti daljše, kot je trajanje zapisano v programu, vključno z absolventskim stažem. Članice najpogosteje vidijo vzrok v ugodnostih, ki jih imajo študenti na podlagi statusa študenta, ki se nadaljujejo tudi v času absolventskega staža. Vendar k dolgemu študiju prispevajo tudi (dosedanji) študijski programi, v katerih se precej obveznosti, tudi pisanje diplomske naloge, prenaša v čas po končanem zadnjem letniku.

Ponekod so sprejeli dodatne ukrepe za pospešitev zaključka študija absolventov. Na PeF so absolvente dodatno obveščali, vendar pišejo, da se kljub takim ukrepom študij le počasi skrajšuje. Na BF so stimulirali študente, da izberejo mentorja in temo diplomske naloge pred vpisom absolventskega staža; to načrtujejo tudi na ALUO, PeF. Na podatek o dolgem povprečnem trajanju študija precej vpliva diplomiranje tistih, ki so študij prekinili za dalj časa (nosečnost, zaposlitev), npr. na BF, PF in FKKT. Na FRI je v višjih letnikih večina študentov že honorarno zaposlena. Na zunanje vplive kaže primer PF, kjer študij podaljšuje ponavljanje izpitov, s čimer želijo študenti pridobiti višje povprečje ocen, pogoj za pridobitev pripravništva. PF tudi poroča, da delodajalci opažajo velike razlike v kvaliteti diplomantov.

1.3. Izredni študij

Na izrednem študiju je le manjši del vpisanih študentov redno zaposlenih, prevladujejo študenti, ki se niso mogli vpisati redno. Ta način študija Izvajajo skoraj vse članice, vendar le manjši del o tem podrobneje poroča. V splošnem se vpis izrednih študentov na UL zmanjšuje. To lahko pripisujemo tudi krčenju števila potencialnih mladih kandidatov zanj in odpiranju novih študijskih programov in zavodov. Tako se npr. zmanjšuje vpis izrednih študentov na PF, FU pa tudi BF. Po drugi strani pa je zanimanje še vedno visoko na Pef. Na FSD, kjer so v zadnjih letih po priporočilu Univerze zmanjšali vpis izrednih za polovico, jih med njimi večina dela na strokovnem področju fakultete. Podatki o prehodnosti in trajanju izrednega študija so nezanesljivi, saj jih del po uspešnem začetku nadaljuje na rednem študiju, npr. na PF. Kljub problemom, povezanih z izrednim študijem nismo niti v enem poročilu članic zasledili konkretnega predloga za njihovo reševanje.

1.4. Podiplomski študij

Na podiplomskem študiju članice poročajo o iztekajočem se študiju za magisterij znanosti. Na ALUO se je zelo povečal vpis na specialistični študij, ki je bil v št.letu 2008/2009 razpisan zadnjič. Dodajajo, da si njihovi študenti želijo take oblike študija tudi v prihodnje. Tudi AG opozarja, da v novem sistemu ni več mogoče umetniško izpopolnjevanje. Na FE bodo posebej obvestili študente o iztekajočih programih specialističnega in doktorskega študija.

Večina članic je v študijskem letu 2008/2009 še izvajala dosedanje programe **magisterija znanosti in doktorata znanosti** v obliki enovitega programa, ki omogoča precejšnjo izbirnost predmetov in zaključek bodisi na ravni magisterija znanosti ali doktorata.

Precej članic poroča o pripravi novih **doktorskih** programov ali o njihovem uvajanju. Med njimi so tudi prenovljeni in novi univerzitetni (medfakultetni) doktorski programi. Pri izvajanju podiplomskih programov ponekod sodelujejo tudi inštituti. FFA in VF posebej omenjata strožje pogoje za vpis (objave) na doktorski študij, FKKT pa ugotavlja, da ima polovica teh študentov že znanstvene objave. Pri podiplomskem študiju so posebej uspešni mladi raziskovalci. Manj uspešni so zaposleni izven univerze in inštitutov, saj jih ovirajo delovne obveznosti. Več članic poroča o tesnejšem povezovanju raziskovanja in podiplomskega študija. Podatki o trajanju doktorskega študija ne kažejo realnega stanja, saj se nekateri vpišejo šele takrat, ko imajo doktorsko delo že v zaključni fazi.

Število podeljenih **doktoratov** znanosti se je v letu 2008 zmanjšalo z 346 (2007) na 290. Število zaposlenih učiteljev se je le malo povečalo. Tako je imel povprečju le vsak peti učitelj svojega doktoranda. Iz poročil članic ni razbrati vzrokov za to zmanjšanje. Morda gre za vpliv uvajanja novih doktorskih programov 3. stopnje.

Tabela 5. Razmerje med številom podeljenih doktoratov in številom učiteljev

	2007	2008
doktorati	346	290
zaposleni učitelji	1351	1383
podeljeni doktorati na učitelja	0,26	0,21

(Vir: Letno poročilo, 2009)

1.5. Strokovno izobraževanje diplomantov

Strokovno izpopolnjevanje (permanentno, vseživljensko izobraževanje) svojih diplomantov in drugih v svojih poročilih predstavlja le osem članic. UL je sicer med svoje prednostne usmeritve zapisala tudi »vzpostavitev programov vseživljenjskega izobraževanja, ki bodo namenjeni odraslim« (Strategija, 2006, str. 7). Najbolj podrobno o tem izobraževanju tudi letos poroča FF, ki opisuje razvejane dejavnosti in načrte Centra za pedagoško izobraževanje (CPI FF) in Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, napoveduje pa tudi ustanovitev Centra za tuje jezike. Tudi PeF in FMF poročata o programih izpopolnjevanja učiteljev in vzgojiteljev. Na svojih področjih izvajajo oblike tega izobraževanja tudi FSD, VF in ZF, ki je lani ustanovila Center za vseživljensko učenje. FGG in FPP poročata o pripravi in akreditiranju programov za vseživljensko izobraževanje. Iz prejšnjih poročil je razvidno, da tako izobraževanje izvajajo tudi EF, FU, BF, FS, TeoF in tudi druge članice. Nekatere so v ta namen vzpostavile notranje organizacijske enote, vendar o tem, razen že omenjenih, v letošnjih poročilih niso pisale.

2. Raziskovalna in razvojna ter umetniška dejavnost

2.1. Raziskovalni programi in projekti, znanstvene objave, patenti

O izvajanju raziskovalne dejavnosti in njenih dosežkih poroča večina članic UL (19). Skoraj vse članice poročajo o dobro razviti raziskovalni in razvojni dejavnosti, ki poteka večinoma v raziskovalnih programih in projektih. Članice navajajo veliko število različnih vrst programov in projektov, tudi mednarodnih, npr. tistih, ki jih sofinancira EU. Lani se je nekoliko zmanjšalo število projektov v okvirnih programih EU, povečalo pa se je število drugih evropskih projektov, ki niso financirani iz 6. in 7. OP. Zmanjšalo se število neevropskih projektov, zlasti takih, pri katerih so članice koordinatorice.

Tabela 6 : Okvirni programi EU in drugi mednarodni raziskovalni projekti članic UL

program	2007		2008	
	koordinator	partner	koordinator	partner
6. OP	3	93	1	73
7. OP	0	0	2	48
drugi evrop. projekti, ki niso financiranih iz 6. in 7. OP	65	84	59	162
Drugi mednarodni ne-evropski projekti	91	48	49	50

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Kar nekaj članic poroča o povečanju števila objav v mednarodno priznanih znanstvenih revijah, posamezne pa tudi o zmanjšanju teh objav. Število teh objav se je od lani nekoliko povečalo, večji delež objav na raziskovalca pa lahko pripišemo v precejšni meri tudi podatkom o številu registriranih raziskovalcev. V povprečju je imel tako učitelj ali sodelavec, ki je bil registriran kot raziskovalec pri ARRS, lani eno objavo v mednarodno priznani reviji.

Tabela 7: Znanstvene objave na raziskovalca

2007			2008		
znanstvene objave	raziskovalci ARRS	objava na raziskovalca	znanstvene objave	raziskovalci ARRS	objava na raziskovalca
2860	3447	0,83	2960	2943	1,01

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Niso redka domača in mednarodna priznanja in nagrade učiteljem, raziskovalcem in sodelavcem, pa tudi študentom, ki se udeležujejo mednarodnih tekmovanj. Članice organizirajo domače in mednarodne konference, posvetovanja in simpozije, njihovi člani pa se jih udeležujejo tudi v tujini.

Po podatkih, ki so jih članice poslale za poslovno poročilo UL, se je v 2008i podvojilo število podeljenih **patentov** z mednarodno veljavo, zmanjšalo pa se je število patentov podeljenih v Sloveniji. Le dve članici v svojem poročilu navaja podatek o patentih (FS 4 podeljeni, 8 prijavljenih, FMF oddana vloga za evropski patent), čeprav je članic s patenti več. To kaže na pomanjkljivo spremljanje tovrstne dejavnosti znotraj članic.

Tabela 8: Podeljeni patenti članicam UL

	2007		2008	
	podeljeni patenti v SLO	podeljeni patenti hkrati v SLO in mednarodno	podeljeni patenti v SLO	podeljeni patenti hkrati v SLO in mednarodno
Skupaj UL	8	7	6	16

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Opozoril na težave pri znanstveno-raziskovalni dejavnosti je manj kot poročil o dosežkih. Raziskovalno delo nekaterih članic je manj vidno, saj njihovi učitelji izvajajo programe in projekte preko inštitutov, bodisi manjših »pri fakulteti« in tudi na velikih nacionalnih inštitutih (npr. IJS). Raziskovalno delo je zaradi velikega števila projektov precej razdrobljeno. Večina raziskovalcev je z majhnimi deleži svojega FTE vključenih v več projektov.

Prijavljanje projektov zahteva precej obsežno administrativno delo, za kar ponekod manjka organizirane podpore. Težave so tudi z zagotavljanjem sofinanciranja, nabavo opreme. Za nekatera področja je premalo podpore uporabnikov, tudi na ravni države, na kar opozarjata PeF in FSD. Zlasti na mlajših članicah manjka potencialnih nosilcev projektov. Tam kjer so članice notranje razčlenjene na oddelke, je težava pri povezovanju raziskovalnega dela in njegovem načrtovanju. Ponekod je šibka povezava med raziskovalnim in pedagoškim delom, npr. na podiplomskem študiju. Študenti FFA, ki ima sicer dobro razvito raziskovalno delo, so predlagali, da bi jim učitelji o tem svojem delu poročali in jih spodbujali k sodelovanju.

2.2. Raziskovalne prioritete

Nedavna zunanja evalvacija s strani EUA je opozorila na odsotnih jasnih raziskovalnih prioritet na ravni UL, česar pa v svojem poročilu ne omenja nobena članica. Kot kaže

prioritete niso načrtno določene niti na ravni večine članic. Le-te se pri prijavljanju programov in projektov prilagajajo možnostim in individualnim interesom, pri čemer imajo na odločitve največji vpliv najbrž vodje kateder ni podobnih enot. O tem pišeta FS in FSD, PeF pa meni, da bo treba »bolje načrtovati in usmerjati raziskovanje na oddelkih in katedrah« in izdelati strategijo raziskovalne dejavnosti. Pomemben vpliv imajo tudi merila, ki so postavljene s strani ARRS in drugih, tudi mednarodnih financerjev. Tako imajo na izbiro raziskovalnih tem ob odsotnosti odločitev o prioritetah na ravni članic in univerze prevladujoči vpliv zunanji dejavniki.

2.3. Obremenitev z raziskovalnim in pedagoškim delom

Tudi v tokratnih poročilih članice opozarjajo na neusklajeni obseg raziskovalnega in pedagoškega dela. Večina učiteljev in sodelavcev intenzivno raziskovalno dela v programih in projektih, tudi izven matične institucije. Posamezniki so vključeni v več različnih skupin, v vsaki z majhnim deležem ur, poleg tega izvajajo še individualno raziskovalno delo (IRD), delujejo v različnih organih znotraj stroke ipd. Poleg tega dosegajo in neredko tudi presegajo zakonsko določene pedagoške obremenitve, še posebej če štejemo tudi delo z izrednimi in podiplomskimi študenti ter poučevanje v drugih visokošolskih zavodih. Nekaj članic, ki so v prejšnjih letih napovedovale razbremenitve pri pedagoškem delu piše, da do te razbremenitve ni prišlo. Značilno je tudi, da niti ena od članic ne načrtuje posebnih aktivnosti za spremembo deleža raziskovanja v obveznostih učiteljev. Tako se potrjuje ugotovitev zunanjih evalvatorjev EUA, da na UL bolonjska reforma ni bila izkoriščena za zmanjšanje obsega pedagoških ur (predvsem predavanj) in povečanje časa za raziskovalno delo.

2.4. Spodbujanje vrhunskih skupin

Članice, ki se pohvalijo z vrhunskimi dosežki posameznikov in raziskovalnih skupin, le-te predlagajo za različna priznanja, npr. na ravni države. Vendar je spodbujanje vrhunskih skupin znotraj članic in UL neurejeno ni nesistematično. FMF, kateri člani so dosegli nekaj mednarodno odmevnih dosežkov, piše o tem, da »nima ustaljenih možnosti za spodbujanje vrhunskih raziskovalnih skupin«. Predlagajo (podobno tudi FSD), da bi morali na ravni UL poskrbeti za sistematično spodbujanje takih skupin in za ustrezna finančna sredstva.

2.5 . Sodelovanje članic, tudi z inštituti in uporabniki

O medsebojne raziskovalnem sodelovanju poročajo predvsem članice s naravoslovnega in biomedicinskega področja (BF, FMF, MF, VF, ZF), ki imajo tudi skupne projekte z inštituti, npr. IJS, KI, NIB. Članice so med težavami, ki bremenijo raziskovanje navajajo tudi notranjo nepovezanost raziskovalcev in enot.

To se ujema z ugotovitvami, ki so jih zapisali v svojem poročilu zunanji evalvatorji UL (EUA, 2007), namreč, da so fakultete pri raziskovanju precej samostojne, malo je skupnega raziskovanja. Priporočili so zmanjšanje pedagoških obremenitev in povečanje raziskovalnih, določitev raziskovalnih prioritet, oblikovanje interdisciplinarnih programov in mehanizmov za spodbujanje kakovosti raziskovanja in raziskovalcev (EUA, 2007).

Večina članic UL sodeluje z uporabniki, podjetji in drugimi organizacijami, tudi na področju javnih služb, pri razvojni dejavnosti, izvajanju aplikativnih raziskav, svetovanju, različnih oblikah izobraževanja ipd. Poleg projektov in podobnih načinov je očitno precej sodelovanja tudi v neformalnih oblikah. To sodelovanje je povezano tudi z izobraževalno dejavnostjo, npr. pri usposabljanju mladih raziskovalcev, pri študijskih praksah in informiranju študentov o delu, ki ga opravljajo diplomanti in o možnostih zaposlitve. FMF omenja sodelovanje z Ljubljanskim univerzitetnim inkubatorjem (LUI), ki spodbuja nastajanje novih majhnih podjetij in omogoča nove možnosti za uveljavljanje študentov in diplomantov.

O težavah pri sodelovanju z uporabniki članice ne poročajo. Prav tako ne pišejo o konkretnih načrtih članic in Univerze na tem področju, kar kaže na to, da imajo pri usmerjanju tega sodelovanja prevladujoči vpliv manjše enote znotraj članic. To dokazuje tudi množica majhnih projektov in že omenjena ugotovitev evalvatorjev EUA o odsotnosti prioritet na ravni UL.

2.6. Umetniška dejavnost

Umetniška dejavnost je razumljivo najbolj razvita na treh umetniških akademijah (AG, ALUO, AGRFT), ki poleg tovrstne dejavnosti svojih učiteljev in sodelavcev, množice nastopov, koncertov, razstav ipd. navajajo tudi odmevne uspehe svojih študentov. Seveda pa umetniško dejavnost akademij najbolj zavirajo prostorske težave, veliko število lokacij prinaša tudi organizacijske in finančne probleme.

Tri umetniške akademije so s prireditvijo Triada opozorile javnost na svoje dosežke in tudi (prostorske) težave ter hkrati bolj povezale študente, učitelje in sodelavce.

Umetniško so dejavne tudi FA, PeF in FF, o študentskih aktivnostih na tem področju pa v okviru obštudijske dejavnosti tudi druge članice. FF poroča, da ji ni uspelo organizirati načrtovanih študentskih filmskih, dramskih in glasbenih festivalov. Tudi več drugih članic pa poroča o tovrstni dejavnosti v svojih prostorih (npr. razstave) in ob različnih svečanostih. To dejavnost in njene dosežke bolj ali manj sistematično evidentirajo posamezne članice. Vendar ni povsod v celoti evidentirana, na kar opozarja FA. Posebnih načrtov na tem področju članice v poročilih ne navajajo.

3. Mednarodna dejavnost

Mednarodna dejavnost je v poročilih članic deležna precejšnje pozornosti. Vsaj polovica članic je bila v zadnjem letu aktivna pri pripravi in sklepanju sporazumov o sodelovanju s sorodnimi institucijami v tujini, zlasti v okviru programov EU (npr. Socrates Erasmus). Večina članic ugodno ocenjuje svoje sodelovanje z s sorodnimi inštitucijami v tujini.

Največ je **izmenjav študentov** v okviru EU, posamezne članice pa sodelujejo tudi z institucijami v ZDA (MF), Šri Lanki in na univerzah s prostora bivše Jugoslavije (FSD). Pri teh izmenjavah težave povzroča premajhno zanimanje naših študentov, tudi zaradi prenizke finančne pomoči in stroškov, pri tujih pa znanje jezikov (slovenščine in tudi angleščine) in stanovanje. V primerjavi s prejšnjimi leti je očitno vedno manj težav s priznavanjem opravljenih obveznosti v tujini. Tudi v prihodnje si bodo članice prizadevale za povečanje študentskih izmenjav, za boljše informiranje študentov in zagotovitev ustreznih finančnih sredstev.

Čeprav večina članic poroča o izmenjavi **učiteljev**, sodelavcev in raziskovalcev, pa to sodelovanje zavira velika obremenitev zaposlenih na UL, tudi s prenovo študijskih programov in premajhna finančna sredstva. Zanimiva je ugotovitev PeF in TeoF, da je lažje dobiti tuje učitelje k nam, kot domače na tuje institucije. Članice, ki načrtujejo povečanje obsega izmenjav učiteljev v prihodnje, ne navajajo konkretnih ukrepov, kako bodo to dosegle.

Poleg izmenjav so razvite tudi **druge oblike** sodelovanja, kot so npr. nastopi in koncerti glasbenikov (AG), mednarodne konference, simpoziji in druga strokovna srečanja. Omenili smo že sodelovanje v mednarodnih raziskovalnih projektih. Več članic poroča o sodelovanju pri oblikovanju študijskih programov. FF ugotavlja, da se širi poučevanje slovenščine na tujih univerzah. Na PF učitelji iz tujine sodelujejo pri ocenjevanju doktorskih disertacij.

O izvajanju **predmetov** tudi **v tujem jeziku** poročajo EF, FU, FKKT, PeF in TeoF. Na FSD predavanja v angleščini izvajajo le gostujoči učitelji. Študenti FGG pa so poudarili, da brez vsaj nekaterih (izbirnih) predmetov v angleščini ne bodo pritegnili tujih študentov.

Razvito mednarodno sodelovanje je tudi rezultat **podpore** s strani mednarodnih pisarn in koordinatorjev na članicah. Tako pisarno je lani odprla PF, FSD pa jo namerava v letošnjem letu. O dobro organizirani pisarni poroča PeF. Na MF so študenti pohvalili novega koordinatorja za Erasmus. Na EF pomaga tujim študentom 60 študentov prostovoljcev, pripravljajo pa ustanovitev Erasmus kluba. Tudi nekatere druge članice načrtujejo izboljšanje informiranja domačih in tujih študentov, npr. s pomočjo spletne strani ter boljšo evidenco izmenjav. Študenti PF predlagajo, da bi anketirali študente po vrnitvi, v pomoč tistim, ki odhajajo. Na FF se pripravljajo na poenoteno podporo izvajanja mednarodnih konferenc ipd. V svojih poročilih članice ne omenjajo skupne službe za mednarodno sodelovanje UL in mednarodne pisarne študentske organizacije (ŠOUL), ki nedvomno precej prispevata k izmenjavam.

4. Knjižnice, čitalnice in založniška dejavnost

Knjižnjice članic podpirajo znanstveno-raziskovalne, izobraževalne in druge dejavnosti. Na večjih članicah delujejo povezano, npr. na BF, na FF v Osrednji humanistični knjižnici, na MF v Centralni medicinski knjižnici; knjižnica FKKT je funkcionalno združena s CTK. Knjižnice sodelujejo pri nabavi literature in e-virov v skupnih konzorcijih. Velika pridobitev v zadnjem času je tudi e-povezava v okviru DiKUL http://dikul.uni-lj.si. Sodelujejo tudi z NUK in v raznih oblikah medknjižničnega sodelovanja.

V zadnjem času se je povečala uporaba e-virov, uveljavlja se oddaljen dostop. Tudi zaradi varčevanja se je marsikje zmanjšala nabava literature in periodike, zlasti tuje. Ponekod se študenti pritožujejo zaradi premajhnega števila izvodov nekaterih učbenikov in knjig. AG opozarja na premajhna sredstva za notne zbirke ipd. Članice napovedujejo ukrepe za izboljšanje dostopa do knjižničnega gradiva, učbenikov in e-virov, tudi z izboljšanjem spletnih strani. Nadaljevale bodo arhiviranje diplomskih, magistrskih in doktorskih del v digitalni obliki.

V zadnjem času se je marsikje izboljšala opremljenost knjižnic z računalniki, ki so na voljo študentom in drugim uporabnikom. Prostore čitalnic, v katerih študenti lahko tudi samostojno študirajo, so povečali na FGG, FS in VF. Še vedno pa prostorska stiska povzroča probleme na FMF, FF, PeF in FSD, na umetniških akademijah in najbrž še kje. Na FF pride na en čitalniški sedež 27 študentov. Na gradnjo novih prostorov za knjižnice se pripravljajo na BF in EF.

Med uporabniki knjižnic so najpogosteje omenjeni študenti, ki so deležni svetovalne pomoči knjižničarjev in tudi različnih oblik usposabljanja za uporabo virov v informacijskih bazah. Na ravni univerze deluje tudi skupina za informacijsko pismenost študentov; o koordinaciji te skupine poroča BF. Na potrebo po izboljšanju te pismenosti opozarjajo FSD, FE in PeF. Na MG konec leta anketirajo svoje uporabnike – študente, nato pa poskušajo na osnovi mnenj in predlogov delovanje knjižnice še izboljšati. Tako so lani so npr. v knjižnici uredili družabni kotiček.

Učiteljem, sodelavcem in raziskovalcem knjižničarji najpogosteje pomagajo z vodenjem bibliografij v sistemu COBISS.

Zlasti študenti večkrat pohvalijo zaposlene v knjižnicah. V lanskih poročilih nismo zasledili kritičnih pripomb uporabnikov. Nekatere članice zaradi pomanjkanja dodatnih sredstev niso

izboljšale kadrovske zasedbe (EF, FS, FF). Na FF npr. niso uspeli z dodatnimi demonstratorji (študenti) omogočiti odprtost knjižnice 12 ur dnevno.

Skoraj polovica članic poroča o uspešnem izdajanju učbenikov, strokovnih knjig in znanstvene periodike, s spremljajočo promocijo. Ponekod delujejo knjigarne (FF) oz. lahko študenti in drugi strokovne knjige kupujejo v prostorih fakultet. Izboljšuje se organiziranost založniške dejavnosti (ALUO, AG, FU, PeF), na FF pa ustanovitev založbe napovedujejo. Ustanovitev skupne univerzitetne založbe je zaenkrat še v fazi predloga (Strategija, 2006).

5. Prostori in oprema

V zadnjih letih so se na precej članicah z vlaganji v prostore in opremo izboljšale razmere za študij, raziskovanje in druge dejavnosti. Kljub temu nekaj članic v poročilih za leto 2008 opozarja na velike težave s **prostorom,** hkrati pa nakazujejo tudi na nekatere obetajoče premike. Znani so problemi s prostori treh umetniških akademiji. Začasno jih rešujejo z najemanjem prostorov na različnih lokacijah. Z dopolnitvami projekta akademij, katerih »študenti in učitelji nestrpno čakajo nove prostore« (AG), se na lokaciji ob Roški cesti nakazuje trajna rešitev. S pripravami na gradnjo prizidkov in urejanje dodatnih prostorov so pričeli na BF in FF. Za novo stavbo FKKT, ki zdaj deluje na 23 naslovih v Ljubljani, je bilo odkupljeno zemljišče na Brdu in izdelani projekti, tako da načrtujejo začetek gradnje v letošnjem letu. FKKT bo morala pridobiti tudi druge prostore za oddelek za tehniško varnost, zaradi odpovedi najema njegovih prostorov. Na FSD so prostori premajhni že ob vselitvi pred leti in so kljub preurejanju neprimerni za izvajanje programov; z lastnimi sredstvi so že odkupili prostore v bližini, vendar pričakujejo še sredstva UL. Rešitev svojih problemov v okviru razvojnega programa UL vidijo tudi na FE in VF.

Skoraj polovica članic poroča o **vzdrževalnih delih**, urejanju okolice, dostopa za invalide, zamenjavi instalacij, pohištva in podobne opreme. Ponekod je pomanjkanje sredstev zavrlo uresničitev načrtov.

O **varstvu pri delu in požarnem varstvu** članice le redko poročajo. FKKT je prenovila gradivo za študente o varnem delu v laboratoriju in izvedla vajo evakuacije. FF je izdelala načrt izobraževanja delavcev za varstvo pri delu. Na FE so predvideli novo delovno mesto za varnost pri delu in pred požari.

O večjih ali manjših izboljšavah **razmer za študij** v letu 2008 poročajo EF, FA, FE, FKKT, FS, FSD, FU, FMF, MF, PeF, TeoF, VF in tudi druge članice. Na članicah soi nadaljevali z nabavo in obnavljanjem **računalniške in komunikacijske tehnologije** (IKT). Več članic je vzpostavilo dostop do brezžičnega omrežja *Eduroam* za podporo študija. Članice so z IKT različno opremljene. Tako na en računalnik pride na FE deset študentov, na TeoF 16, na FF pa 28.

Precej članic poroča o nakupu **pedagoške opreme** za izvedbo izobraževalnega procesa (npr. didaktična multimedijska oprema, projektorji, računalniki za samostojno učenje, oprema prostorov za vaje in seminarje). Oprema je seveda prilagojena posebnostim strok; tako so na FPP so vložili sredstva v simulatorje plovbe in plovila, na MF v simulacijsko lutko, na AG pa v obnovo in nakup glasbenih instrumentov. Na FKKT so pri nakupih opreme dali prednost tisti, ki bo uporabna tudi v novih prostorih.

Posodobljeni **laboratoriji** bodo marsikje hkrati olajšali pedagoško in raziskovalno delo. FMF piše o solidnih razmerah za študij po preselitvi oddelka za matematiko v novo stavbo. Poleg tega študenti in raziskovalci FMF uporabljajo tudi laboratorije in opremo inštitutov izven UL in tudi v tujini (npr. IJS, CERN). Za več članic UL je pomembna obnova Peterlinovega paviljona

FMF, z dvema predavalnicama, v katerih potekajo predavanja fizike za študente različnih študijskih programov.

Nekatere članice tudi letos poročajo o **neprimernih razmerah** za študij. Omenili smo že probleme s prostori na akademijah, FKKT, FF, FSD. Poleg njih BF poroča o prostorskih stiskah oddelka za krajinsko arhitekturo. Na pomanjkanje predavalnic, seminarskih in drugih prostorov opozarja tudi FFA, kjer manjka 45% prostorov, zato študenti sedijo med predavanji tudi na stopnicah. Na FFA in tudi drugod opozarjajo na »posledice zvišanja števila vpisanih« (MF). Skupine na laboratorijskih vajah se povečujejo, zato študenti FMF menijo, da bo treba »*pridobiti prostore za normalno izvedbo predavanj in za delo v manjših skupinah*«.
Tudi tam, kjer so glavne probleme rešili z novogradnjami (npr. PF, FMF), zlasti predstavniki študentov opozarjajo na pomanjkanje prostorov za samostojni študij in druge težave. Časovno omejen dostop do knjižnic ima običajno svoj vzrok v premajhnem številu zaposlenih. Ponekod študenti ne izkoriščajo dovolj programske (računalniške opreme) opreme, tudi zaradi neinformiranosti (npr. na FMF) in nefleksibilnih urnikov računalnic (npr. na FGG in tudi FA, kjer ni računalnikov v prostorih seminarjev, in morajo študenti prinesti svoje). Študenti FRI predlagajo, da se ena od učilnic nameni za samostojno delo študentov. Študneti PF študenti, ki pogrešajo prostor za učenje, ugotavljajo, da so seminarski prostori »*izven ur zaklenjeni/neizkoriščeni*«.

Več članic v svojih poročilih jasno povezuje pogoje za študij in bolonjsko prenovo programov. Uspešno uvajanje sodobnih pedagoških metod in aktivnejšega ter bolj samostojnega študija bo mogoče le pod pogojem, da se bodo razmere za študij povsod izboljšale.

Nekoliko manj je poročil o nabavi **raziskovalne opreme**, ki je, kot smo že omenili, pogosto ni mogoče ločiti od tiste za podporo pedagoškega procesa. Podobno velja tudi za IKT opremo (npr. računalniki, programska oprema) in opremo knjižnic ter posebne enote v okviru fakultet (npr. observatorij FMF na Golovcu, Botanični vrt in poskusna posestva BF). Poleg omenjenih fakultet poročajo o novi opremi tudi FGG, FU, PeF in ZF ter FFA, ki edina napoveduje kandidiranje na razpisih za raziskovalno opremo ARRS.

Nekaj članic piše tudi o izboljšavi prostorov in opreme za **skupne službe** (npr. FE, FS). Za ilustracijo svojih prostorskih težav FSD v poročilu navaja, da za sejni prostor uporabljajo kar eno od manjših predavalnic.

Le na nekaterih fakultetah so urejeni prostori za **prehrano in druženje** učiteljev in sodelavcev ter študentov v času odmorov. Študenti PF v novi stavbi pogrešajo avtomate za kavo in prigrizke, saj sta restavracija in kavarna odprti le do 15 ure; predlagajo tudi daljši delovni čas fotokopirnice.

6. Informacijski sistem, komuniciranje

V letu 2008 so članice ob podpori UL nadaljevale posodabljanje **informacijskega sistema** z novo strojno opremo (strežniki, računalniki), komunikacijami, brezžičnim omrežjem *Eduroam*, informacijskim točkami za študente in programsko opremo. Na tem področju je bil v zadnjih letih dosežen opazen napredek. Tradicionalen način poučevanja se v znatni meri dopolnjuje z novimi oblikami **e-študija** in študija na daljavo. Opreme, zlasti računalnikov za študente, je marsikje še vedno premalo. Uvajanje novosti spremljajo težave v delovanju sistema in programov. Sredstva za to opremo morajo prispevati tudi učitelji iz raziskovalnih sredstev (IRD). Uresničevanje posodabljanja, ki ni odvisno le od članic, bodo le-te nadaljevale v letošnjem in v prihodnjih letih.

Skoraj vse članice poročajo o uvajanju novosti pri zbiranju, urejanju in uporabi podatkov za **upravljanje izobraževalne dejavnosti**. Omenili smo že omrežje *Eduroam,* ki olajšuje

dostopnost študijskih gradiv. Vedno večji del stikov med študenti in njihovimi učitelji poteka preko e-medija, kar po mnenju PeF obremenjuje učitelje. Študentom, ki so s tem medijem bolje seznanjeni, povzročajo težave učitelji, ki nimajo svojih spletnih strani ali pa jih ne uporabljajo za obveščanje o izpitih (FS). Na pomanjkljive e-urnike in na nepopolne informacije na spletnih straneh nekaterih kateder opozarjajo tudi študenti MF. Na FSD pa še niso zagotovili e-podpore za študentske prakse. Evidenca **študentov** in njihovega študiju se skoraj povsod izvaja s podporo informacijskega sistema. E-študent, ki ga uporablja večina članic, doživlja že tretjo generacijo posodabljanja, s katerim naj bi izboljšali njegovo uporabnost. Študenti FRI so opozorili, da je treba »odpraviti težave v e-študentu«. Podobno kot še nekatere članice načrtuje VF za letošnje leto »prevzem nove verzije program e-študent, ki bo poleg študentske evidence omogočal tudi študentske ankete in statistične analize.«

Ob podpori RCU in zunanjih izvajalcev se uvajajo računalniški **programi** za podporo knjigovodstva, financ, kadrovske službe, evidence pedagoškega in raziskovalnega dela, vodenja projektov, postopkov javnega naročanja ipd. Pri tem kljub usposabljanju strokovnih delavcev prihaja do težav in zakasnitev. Različni zunanji uporabniki (npr. financerji) zahtevajo vedno več podatkov, pri tem pa njihove zahteve niso vedno jasne in medsebojno usklajene. FE, ki ima s tem že dolgoletne izkušnje, ugotavlja, da »informacijski sistem na fakulteti in UL ni poenoten, zato so številni problemi«. Predlaga, da bi povezali »programsko podporo služb v enovit sistem«, ki ga je treba skrbno pripraviti in pri tem upoštevati posebnosti članic. Poudarjajo pomen izobraževanja zaposlenih v podpornih službah za uporabo poslovne informatike.

Članice UL tudi pri **obveščanju** javnosti, tako notranje kot zunanje, dopolnjujejo tradicionalne oblike z novimi. Tako kot doslej pripravljajo za kandidate za študij tiskana gradiva in plakate, vedno več je tudi oglasov npr. o možnostih študija, njihovi učitelji in študenti obiskujejo srednje šole, sejme in podobna srečanja. Za svoje študente in druge ciljne skupine so članice v zadnjih letih pripravile bolj ali manj pregledne in ažurirane spletne strani. Te strani imajo tudi vlogo glasil članic, kot je npr. na FF *Glasofil*. Nekaj članic poroča, da so v lanskem letu te strani posodobili, druge pa to načrtujejo za letos. Ponekod za svoje zaposlene, raziskovalce, podiplomske in druge študente pripravljajo tudi *intranetne* portale. Na svoji strani npr. FMF obvešča tudi o raziskovalni dejavnosti, dosežkih učiteljev in raziskovalcev, seminarjih, strokovnih srečanjih, konferencah ipd., najavljajo zagovore diplom, magisterijev in doktoratov, objavljajo zaposlitvene oglase, misli diplomatov ipd.

Za obveščanje **zaposlenih** in delovanje **organov** članic (in Univerze) je poleg spletnih strani, namenjenih tudi javnosti vedno pomembnejši intranet. Urejanje teh strani in intraneta ter sprotno dodajanje novic in obvestil postaja pomembna naloga zaposlenih v skupnih službah.

Ustanovne članice UL so se že lani pričele pripravljati na praznovanje 90 letnice delovanja oz. ustanovitve UL. Tako je TeoF je že konec leta 2008 pripravila razstavo v prostorih UL in pripravila spominsko publikacijo. ZF (prej VŠZ), ki je v letu 2008 postala fakulteta načrtuje za letos posebno promocijo fakultete.

Iz poročil članic vidimo, da je najpogostejša težava pri obveščanju zlasti zastarevanje podatkov na spletni strani, odsotnost nekaterih informacij npr. o starih študijskih programih in izvedba zahtevnejše občasne celostne prenove spletne strani.
Za stopnjo povezanosti znotraj UL je značilno, da nobena članica v svojem poročilu ni ocenila vloge, ki jo imajo skupne oblike obveščanja, npr. spletna stran in intranet UL ter njihovih dobrih in tudi slabih strani. Osnovni podatki o UL in članicah, npr. o študentih in diplomantih so objavljeni (npr. v Katalogu informacij javnega značaja) na spletni strani www.uni-lj.si .

7. Osebje

V svojih letnih poročilih o kakovosti vse članice namenjajo posebno pozornost človeškim virom, svojemu osebju, učiteljem, sodelavcem, raziskovalcem in strokovnim ter drugim delavcem. Pišejo o novih zaposlitvah, izvajanju habilitacijskih postopkov, podiplomskem izobraževanju mlajših sodelavcev doma in v tujini, vključno s podoktorskim usposabljanjem, sodelovanju zunanjih strokovnjakov v pedagoškem procesu itd.

Število učiteljev in sodelavcev ter drugega osebja se v letu 2008 na večini članic ni znatno spremenilo. Nekoliko več je učiteljev, število sodelavcev t.j. asistentov ipd., pa se je po dostopnih podatkih zmanjšalo.

Tabela 9: Visokošolski učitelji in sodelavci na UL

Učitelji		Sodelavci	
2007	**2008**	**2007**	**2008**
1559	1591	1370	1214

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Članice poročajo tudi o težavah in ovirah za izboljšave, kot je finančna podhranjenost, tudi zaradi manjšega vpisa, o premajhnem odzivu na odprte razpise in o upokojevanju profesorjev. Precej je opozoril na veliko obremenjenost učiteljev, ki opravljajo poleg raziskovalnega in pedagoškega dela tudi strokovno delo. Poleg tega so na večini članic lani namenili precej časa tudi spremembam študijskih programov. Zaradi vsega tega ni bilo pogojev za koriščenje sobotnega leta, manj je bilo tudi dodatnega usposabljanja. Vrednotenje in nagrajevanje dela učiteljev, sodelavcev in tudi drugih zaposlenih se lani ni izboljšalo, kljub plačni reformi v javnem sektorju. Na prenizko uvrstitev zaposlenih v prenizke plačne razrede je npr. opozorila ZF.

O skrbi za zdravje, prehrano in rekreacijo zaposlenih članice v svojih poročilih ne pišejo. Izjema je FF, ki omenja načrt zdravstvenih pregledov svojih delavcev.

Mnenje študentov o svojih učiteljih so njihovi predstavniki na eni od članic izrazili takole: »*Nekateri učitelji so zelo dobri, drugi povprečni, nekateri pa so problematični*«. Sicer študenti nekaterih članic poudarjajo dobre odnose z učitelji in sodelavci. Članice v prihodnje želijo pridobiti več učiteljev, tudi iz tujine in strokovnjakov iz prakse. PeF ponavlja priporočilo evalvatorjev EUA, da je treba za razbremenitev z neposrednim pedagoškim delom izkoristiti bolonjsko reformo. Ocenjevalci EUA so namreč priporočili večji poudarek učenju študentov, kar zahteva več razprav, prakse in samostojnega dela študentov, to pa »implicira tesnejše stike med profesorji in študenti«. (EUA, 2007)

Med prizadevanju za zagotavljanje **kakovosti pedagoškega** osebja najpogosteje navajajo upoštevanje habilitacijskih meril, o katerih je bilo v zadnjem času precej razprav. Poleg tega omenjajo študentske ankete o pedagoškem delu in dodatno izobraževanje, predvsem podiplomsko oz. znanstveno. Preobremenjenost učiteljev in sodelavcev, ki se z novimi programi še povečuje, je eden od vzrokov, da se udeležuje oblik pedagoškega izobraževanja le manjši del asistentov in docentov. Večinoma se tečajev in delavnic o visokošolski didaktiki, ki jih organizira npr. CPI FF, udeležujejo na lastno pobudo. FE se zavzema za »uvajanje sistematičnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev, posebno mlajših na področju visokošolske didaktike«.

O **raziskovalnem osebju** pišejo članice v poročilih precej manj, večinoma o mladih raziskovalcih. Opozoril na težave glede tega osebja ni, prav tako ne predlogov za izboljšave. Le FFA piše, da bodo ohranili število mladih raziskovalcev, kar je predvsem naloga vodij programskih skupin.

Število mladih raziskovalcev se je v lanskem letu povečalo, predvsem tistih, ki se podiplomsko usposabljajo v povezavi z gospodarskimi organizacijami.

Tabela 11: Mladi raziskovalci na UL

Mladi raziskovalci ARRS		Raziskovalci iz gospodarstva	
2007	**2008**	**2007**	**2008**
509	516	69	95

(Vir: Letno poročilo, 2009)

Glede drugega t.i. **nepedagoškega osebja**, zaposlenih v administraciji, strokovnih službah članice najpogosteje omenjajo njihovo izobraževanje in usposabljanje. To izobraževanje poteka večinoma na lastno pobudo. Večjo pozornost so usposabljanju tega osebja posvetili na FKKT, FF, FFA in FU. BF poroča o rednem usposabljanju zaposlenih v knjižnicah, hkrati pa meni, da »ni strategije za svetovanje pri razvoju kariere upravnih in strokovno-tehničnih delavcev«. FFA opozarja na povečan obseg dela v teh službah (študentski referat, kadrovska služba) tudi zaradi širjenja študijskih programov, zato bodo potrebne nove zaposlitve. FSD pa ugotavlja, da ni organiziranega spremljanja zadovoljstva študentov in učiteljev s tem osebjem.

2. Študenti

Med najbolj obsežnimi poglavji v poročilih članic je tisto o študentih, najbrž tudi zato, ker so pri pisanju sodelovali tudi študentski predstavniki. Članice opisujejo oblike pomoči študentom, kot je npr. tutorstvo, stike s svojimi diplomanti, sodelovanje pri upravljanju, delovanje študentskega sveta in študentsko organizacijo ter študentsko interesno, obštudijsko dejavnost.

8.1. Tutorstvo

Senat UL je pred dvema letoma sprejel poseben dokument z navodili za uvajanje tutorstva (Tutorski, 2007). Služba za kakovost in storitve za študente UL v letu 2007 pripravila tutorski priročnik, učni načrt za študentsko tutorstvo kot splošni izbirni predmet. Pripravila je podrobnejše poročilo o izvajanju tutorstva v zimskem semestru št. leta 2007/2008 (Polletno, 2008). Lani je bilo vzpostavljeno spletno orodje za pomoč pri izvajanju in nadzoru tutorstva na članicah UL. Karierni center UL, ki je deloval znotraj omenjene službe, je v sodelovanju s članicami poskrbel za različne oblike usposabljanja tutorjev in koordinatorjev ter skupaj z njimi spremljal uvajanje tutorstva.

O uvajanju in delovanju tutorskega sistema v svojih poročilih o kakovosti za leto 2008 piše večina članic (19). Skoraj na vseh članicah so vzpostavljeni koordinatorji tutorjev in določeni drugi odgovorni posamezniki in organi, v skladu z navodili. Najbolj se je uveljavilo

študentsko tutorstvo za novince in pri posameznih predmetih, manj pa učiteljsko tutorstvo. Tutorji - študenti in učitelji - so pomagali tudi tujim študentom in tistim s posebnimi potrebami. Tutorji so sodelovali pri izvedbi informativnega dne in pri sprejemu novincev, pomagali so pri začetnih težavah, tudi z dodatno pomočjo pri študiju, predmetni tutorji pa so pomagali študentom, ki so imeli težave pri študiju.

V svojih poročilih večina članic bolj ali manj podrobno opisuje svoja prizadevanja za uvajanje tutorskega sistema. Precej pozornosti so posvetile izbiri tutorjev in njihovi pripravi, zlasti tutorjem-študentom. Tako je FF organizirala zanje tridnevno usposabljanje, oblikovala e-učilnico tudi za tutorje-učitelje in pripravila slovesno podelitev priznanj za tutorstvo.
Uspešnost te oblike pomoči je na članicah različna, pa tudi na oddelkih znotraj članic, o čemer poročata BF in PeF. Najbrž je uspešnost uvajanja odvisno tudi od podpore s strani študentov, najpogosteje študentskega sveta. Vendar so le na treh članicah študentski predstavniki izrecno pohvalili delovanje tutorjev. Na PF so študenti »*zadovoljni z izvedbo študentskega tutorstva*«, pri tutorstvu pomagajo tudi »*določeni pedagogi, tudi tisti, ki sprva niso bili navdušeni*«. FMF navaja, da je bilo »*tutorstvo dobro sprejeto, pomaga predvsem manj uspešnim študentom*«. Na TeoF se je »*tutorstvo dobro uveljavilo, zadovoljni /so/ tutorji in tutorantje«.*

Uvajanje tutorstva seveda spremljajo tudi težave in nejasnosti. Na nekaterih članicah tutorski sistem še ni vzpostavljen. AG poroča, da se tutorstvo ne izvaja. Na MF »kljub pripravam organizacija tutorstva še ni zaživela«. FE piše, da tutorstva ne izvajajo na enoti v Novi Gorici, kjer je zaradi manjšega števila študentov odnos med študenti in učitelji boljši. Podobno pišejo še nekatere članice, kjer je to sodelovanje že po tradiciji tesnejše. Na AGFT »starejši študenti in ŠS pomagajo mlajšim«. Na VF, ki sicer poroča o težavah s študentskim tutorstvom, so »študenti dobro povezani, aktivne so tudi študentske organizacije; zaradi manjšega števila študentov je večja pomoč učiteljev; ni večjega zanimanja za učiteljsko tutorstvo v obliki spremljanja, rednih pogovorov s skupino študentov«.

Zaradi obremenitve z (bolonjskim) študijem je (npr. na BF) interes za opravljanje tutorske vloge majhen. Za tutorstvo tudi niso zainteresirani vsi učitelji, ki so večinoma že preobremenjeni z drugim pedagoškim in raziskovalnim delom. Ponekod spodbujajo tutorje študente s finančnim nagrajevanjem, pri čemer ponekod sodeluje tudi Študentski svet. Tam kjer tega ni, je interes manjši. Spodbujanje z dodatnimi kreditnimi točkami je mogoče le v novih »bolonjskih« programih. Zanimiv je predlog za nagrajevanje tutorjev na FSD, kjer bodo za 90 ure dela tutorji nagrajeni z vrednostnim vavčerjem 250 evrov, ki ga bodo lahko izkoristili za izobraževanje v okviru fakultete, ali pa s tednom dni v njenih počitniških kapacitetah.

FSD ugotavlja, da bo treba tutorstvo tudi časovno prilagoditi. Največ dela za uvajalne tutorje je na začetku študijskega leta, zlasti v 1.letniku, zato predlagajo, da bi lahko kombinirali uvajalno in študentsko tutorstvo. Problem je tudi izvajanje predmetnega tutorstva v zadnjem letniku, saj ga izvajajo lahko le absolventi, ki pa lahko delo sredi leta prekinejo.

Več članic načrtuje širitev tutorstva in sicer študentskega (BF, FE, PeF za tuje študente in tiste s posebnimi potrebami) oz. učiteljskega (PF, PeF) ter predmetnega (FS). BF predlaga boljše informiranje novincev o tutorstvu. Na FMF študenti predlagajo »*tutorstvo računalništva za nižje letnike*«. Na tej fakulteti opozarjajo na izbiro predmetnih tutorjev – študentov, pri čemer bi moralo »*vodstvo fakultete upoštevati tudi pedagoške zmožnosti, da snov/naloge razumljivo razloži*«. Na FF študenti ponujajo »*sodelovanje pri tutorstvu za študente s posebnimi potrebami*«.

BF in FSD v zvezi z univerzitetnimi navodili za tutorstvo menita, da naj se vsaka članica oz. oddelek po izkušnjah odloči, katera oblika tutorstva je za potrebe njihovih študentov najprimernejša.

8.2. Karierno svetovanje in druge oblike pomoči študentom

Poleg tutorjev na nekaterih članicah študentom pomagajo tudi mentorji letnikov (npr. AGRFT, BF) in seveda tudi drugi učitelji in sodelavci ter delavci v študentskih referatih. Na drugem mestu smo omenili informiranje študentov preko spletnih strani in podporo študija z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo.

Med drugimi oblikami pomoči članice najpogosteje navajajo informiranje in svetovanje za načrtovanje kariere in za zaposlovanje ter pomoč študentom s posebnimi potrebami. Ponekod to izvajajo posebne službe, za to zadolženi strokovni delavci, učitelji, sodelavci in tutorji-študenti.

Na ravni Univerze in na nekaterih članicah se je začela v letih 2007 in 2008 vzpostavljati pomoč pri načrtovanju študija, kariere in pri zaposlovanju. Razvili so se karierni centri in podobne službe, ki so pripravile vrsto aktivnosti za študente in navezale tudi stik z gospodarskimi in drugimi organizacijami, ki zaposlujejo diplomante. KC UL je izvajal v letu 2007 in 2008 svetovanje za zainteresirane dijake, študente in diplomante, ter pripravil spletni portal, kjer naj bi le-ti dobili koristne informacije za načrtovanje študijske in karierne poti. Nekatere članice odločajo za ustanovitev takih centrov in Karierni center UL, če bo deloval na način in v obsegu kot je bilo načrtovano, bi jim lahko pri tem pomagal.

EF poroča, da je njen Center za svetovanje in razvoj študentov (CERŠ) lani izvedel 23 delavnic, na katerih je 700 študentov pridobilo dodatna znanja, koordiniral študijsko prakso (tudi v tujini) za 1693 študentov, vzdrževal spletni portal z 13.000 študenti v bazi, portal Delodajalec z zaposlitvenimi oglasi, organiziral zaposlitveni center; na voljo študentom je bil tudi psiholog.

Podobno dejavnost je na FU opravljala karierna točka fakultete. FSD je oblikovala Karierni center s 13 študenti-prostovoljci pod mentorstvom, ki organizira tudi diskusije, ureja svojo spletno stran in izdaja glasilo »Stereotip« ter je redno sodeloval s kariernim centrom UL. Ustanovitev kariernega centra, ki bo povezan tudi s klubi diplomantov, načrtujejo tudi na BF, možnosti zanj pa analizirajo tudi na FF. Tudi druge članice so v različnih oblikah seznanjale študente z delom v stroki in jim pomagale pri stikih z zaposlovalci.

8.3. Stiki z diplomanti, zaposlovanje

Najpogostejša oblika stikov članic s svojimi diplomanti (*alumni*) so klubi diplomantov. V letu 2008 so take klube ustanovili na nekaterih oddelkih BF, načrtujejo pa jih tudi na ostalih. Klub diplomantov je zaživel na FGG in na FU. Na VF so ustanovili društvo alumnov. Na FF so dopolnili baze diplomantov, izdelali pravila o združenju diplomantov in pristopne izjave. Na FSD tak klub ustanavlja njihov Karierni center. Ta fakulteta vzdržuje stike z diplomanti preko mentorstev študentom na praksi. Na EF nameravajo z ustanovitvijo Alumni kluba utrditi sodelovanje z gospodarstvom. PeF ima stike z njimi predvsem prek strokovnega izpopolnjevanja diplomantov in posvetovanj, sicer pa nimajo formaliziranih oblik srečevanja z diplomanti. FMF načrtuje srečanja z diplomanti, ustanovitev njihovega kluba in vzpostavitev sistema spremljanja diplomantov.

AG, EF, FE, FU poročajo o izvajanju anketiranja diplomantov o zaposlovanju, s katerimi dobijo tudi povratne informacije o študiju. O (večinoma dobrem) zaposlovanju njihovih diplomantov poročajo AG, FS in VF, medtem ko FA in ALUO pišeta tudi o nezaposlenosti. Te fakultete očitno spremljajo podatke zaposlovanju strokovnjakov, ki jih izobražujejo.

8.4. Študentski sveti, študentska organizacija, sodelovanje študentov pri upravljanju

O aktivnosti študentskih svetov (ŠS) obširno poročajo skoraj vse članice. Navajajo njihovo sodelovanje pri informiranju bodočih študentov in novincev, organizacijo brucovanj, piknikov, strokovnih ekskurzij, pisanju mnenj o učiteljih za habilitacijske postopke, prirejanje razprav, npr. o bolonjski reformi, izdajanje spletnih strani in študentskih glasil, kulturnih prireditev itd. Študentski sveti izvajajo različne projekte, ob finančni podpori ŠS UL. (Delovanja ŠS UL v tem poročilu sicer ne obravnavamo.)

Dejavnost ŠS se na članicah bolj ali manj prepleta z dejavnostjo študentskih organizacij članice, ki so del univerzitetne študentske organizacije (ŠOUL, katere dejavnosti prav tako ne vključujemo v poročilo). Poleg ŠS deluje na večini članic tudi več različnih (študentskih) društev in organizacij, tudi mednarodnih (npr. AISEC, AEGEE, ELSA, združenja medicincev, veterinarjev, gradbenikov ipd.), ki občasno organizirajo mednarodna srečanja v Ljubljani, njihovi predstavniki pa se udeležujejo srečanj v tujini. Vse te oblike delovanja študentov znatno prispevajo k ponekod zelo pestri obštudijski interesni dejavnosti, a o tem posebej.

Precej članic poroča o dobrem sodelovanju predstavnikov študentov v njihovih organih in delovnih telesih. Niso redke tudi pohvale vodstvu članic s strani študentov zaradi dobrih medsebojnih odnosov.
Le v redkih poročilih članic so navedene kritične pripombe na delovanje ŠS ali sodelovanje v organih članic. O premajhnem interesu za sodelovanje v ŠS in pomanjkanju sredstev zanj pišejo študentski predstavniki FSD in TeoF, kjer »*ni uspela boljša povezava z enoto v Mariboru*«. AGRFT ocenjuje, da so še »možnosti za poglobitev sodelovanja s ŠS«. Na nekatere pomanjkljivosti, ki ovirajo delo študentov v organih, opozarjata PF in TeoF. FF navaja »*zgolj zadovoljivo sodelovanje predstavnikov študentov s posameznimi oddelki*«. Na FGG študenti opozarjajo na »*nesmisel, da študentski predstavniki nimajo pravice glasovati v akademskem zboru*« v postopku odločanja o dekanu.

Večina ŠS članic načrtuje nadaljevanje ustaljenih dejavnosti in projektov, napovedujejo sodelovanje na razpisih ŠS UL, sodelovanje s študentsko organizacijo, prenovo spletnih strani itd. Omeniti velja snemanje filma o življenju in delu študentov FKKT. Študenti PeF napovedujejo »*pomoč pri realizaciji bolonjskega študija*« in »*povezavo študentov različnih smeri v skupnih projektih*«. Za boljše delo ŠS bodo na FE posodobili poslovnik ŠS. Študenti FSD predlagajo, da bi »*aktivno sodelovanje v ŠS priznali kot obštudijsko dejavnost*«.

8.5. Obštudijska, interesna dejavnost

Obštudijska, interesna dejavnost študentov je na večini članic dobro razvita, tudi po zaslugi delovanja ŠS, študentske organizacije (ŠOUL) in študentskih društev. Za to dejavnost večina članice zagotavlja prostore in delno tudi finančno podporo. Študenti sodelujejo na prireditvah in srečanjih, ki jih organizirajo članice in UL (npr. podelitve diplom, konference).

Nekatere oblike »obštudijske dejavnosti« so tesno povezane s študijem (strokovne ekskurzije, obiski fakultet v tujini, predstavitve podjetij, predavanja in razprave s strokovnjaki iz prakse, poletne šole, tekmovanja). Pri tem pogosto npr. kot mentorji sodelujejo učitelji in sodelavci. Sem sodijo tudi dejavnosti študentov umetniških akademij, npr. skupna prireditev Triada. Na FRI so tudi lani priredili tekmovanje robotov. K širjenju obzorja študentov prispevajo tudi razprave o aktualnih strokovnih, študentskih in družbenih temah.

Druge oblike obštudijske dejavnosti predstavljajo obogatitev prostega časa študentov, npr. družabni večeri, potopisna predavanja, izleti ipd. Poleg Akademskega pevskega zbora Toneta Tomšiča in še nekaterih skupin delujejo pevski zbori in glasbene skupine tudi na nekaterih članicah (npr. FU). O fotografskih in drugih razstavah poročajo FGG, FF, FKKT in FU. Raznovrstna je interesna dejavnost študentov FF. Študenti TeoF so pripravili delavnice

za zbiranje humanitarne pomoči in Miklavževanje. O različnih obštudijskih dejavnostih poročajo tudi FS, FSD, PF, VF in ZF.

Ob tako razvejani dejavnosti, ki zadovoljuje interese mnogih študentov v poročilih članic naletimo le na eno kritično pripombo. Za študentsko glasilo ZF ni bilo finančnih sredstev.
Športno rekreacijska dejavnost je ponekod dobro organizirana, o pestri športni dejavnosti poročajo FE, FGG, FS, FPP (športi povezani z morjem), FU in TeoF. Študenti se udeležujejo tudi mednarodnih tekmovanj. Na ravni Univerze deluje Center za univerzitetni šport (CUŠ) s športnimi programi in univerzitetnimi tekmovanji.

Med načrti za dejavnosti na tem področju članice omenjajo družabne aktivnosti in skupne projekte s profesorji, okrogle mize na aktualne teme, tudi o študentski problematiki, strokovne ekskurzije in predstavitve zanimivih podjetij.

9. Sistem zagotavljanja kakovosti

9.1. Dokumenti o sistemu kakovosti, ukrepi in spremljanje

Pomemben vidik za ocenjevanje stanja kakovosti v visokošolskih inštitucijah je opredeljenost ciljev institucije in postopkov zagotavljanja kakovosti (Standards, 2005, tč.1.1.). Sistem kakovosti sestavljajo sprejeti osnovni dokumenti o ciljih institucije in o postopkih kakovosti, ukrepi za zagotavljanje in izboljševanje kakovosti ter načini spremljanja učinkov ukrepov in uresničevanja ciljev institucije. Pri sestavljenih institucijah, med katere sodi UL je pomembno, da je sistem vzpostavljen tako na ravni osnovnih enot (članic) kot na skupni ravni (UL).

Na ravni UL so osnovni cilji določeni s poslanstvom (1996), statutom in strategijo za obdobje 2006-2009 (Strategija, 2006). Pravila o sistemu kakovosti UL je po daljših razpravah sprejel senat UL 23.6.2008. (Pravila, 2008).

V svojih poročilih o kakovosti le redke članice navajajo te osnovne **dokumente**. BF in FU pišejo, da imata poslanstvo, vizijo in strateški načrt ter opredeljeno politiko kakovosti. Le FU piše, da so »uresničevali strateške cilje fakultete in UL«. Na urejenost dokumentov o kakovosti najbrž vpliva tudi zunanja evalvacijo, s strani Senata za evalvacijo Sveta RS za visoko šolstvo. Svoje poslanstvo in vizijo omenja tudi FS, ki dodaja, da je v času recesije treba postavljati »višje kratkoročne in srednjeročne cilje«. AG piše, da ima »v strategiji /…/ opredeljen odnos med pedagoškim, umetniškim in raziskovalnim delom«. Še nekaj drugih članic v poročilu izraža načelno usmerjenost v kakovost, predvsem na področju izobraževalne dejavnosti.

Nekaj članic ureja področje kakovosti v svojih pravilih. FF in VF pišeta, da imata postavljen sistem odgovornosti za kakovost. Le AG izrecno omenja pravilnik o sistemu kakovosti UL, več članic pa navodila, ki jih dobijo za pripravo letnega poročila od rektorata. VF ugotavlja »nepovezanost dokumentov ISO« (za laboratorije) »in zagotavljanje kakovosti na pedagoškem področju«. Na FMF »ni zapisanih pravil o sistemu kakovosti fakultete«, prav tako takih pravil nima FSD.

Med **ukrepi**, s katerimi članice skrbijo za kakovost, so najpogosteje navedeni habilitacijski postopki in študentske ankete. Vrsta ukrepov je navedena v poročilih članic znotraj poglavij za posamezne dejavnosti, predvsem izobraževalne, redkeje raziskovalne. Kot sklepamo iz poročil se članice odločajo za ukrepe najpogosteje vsako leto posebej, ob pripravi programa dela. FU piše, da ukrepe »fakulteta določa ob letnih samoevalvacijah«.

Najpomembnejši način **spremljanja** uresničevanja ciljev so letna poročila o kakovosti. Ta (samoevalvacijska) poročila članice v pripravljajo že od leta 2000. Pred tem so (od 1975) pripravljale analize učinkovitosti študija. Pri pripravi poročil članice izhajala iz navodil, ki jih dobijo od rektorata. V letošnjem letu so ta navodila izhajala iz pravilnika UL o pripravi letnih poročil (Pravila, 2007) in pravil o sistemu kakovosti (Pravila, 2008).

Kljub temu, da so bila pravila o sistemu kakovosti sprejeta v lanskem letu, ni bilo posebnega usposabljanja za tiste, ki na članicah opravljajo zahtevno delo pri pripravi poročil. Rok za poročila je bil zaradi težav s podatki tudi letos podaljšan (na 11.4.2009). Članice so pred tem dobile (dvakrat) pisna navodila in potrebnih je bilo nekaj dodatnih pojasnjevanj.

Nekatere članice so na te spremembe opozorile tudi v poročilih. PeF piše, da so delo »oteževala pozna navodila UL« in da je spremenjena struktura poročila otežila primerjavo s prejšnjimi leti. Tudi FRI piše, da imajo »navodila Uprave UL /…/ vsako leto drugačen poudarek, zahteva se vedno krajše poročilo«.

O opozorilih na pomanjkljivosti sedanjega načina spremljanja kakovosti na UL in članicah velja razmisliti. V razpravi v organih UL bo treba oceniti, koliko je uspela namera, da se tesneje poveže priprava poslovnega poročila in poročila o kakovosti in predlagati spremembe pravil. FS piše, da sodeluje z UL pri izpopolnitvi sistema kakovosti, pa tudi da je »sistem spremljanja kakovosti UL do neke mere nedorečen«. PeF (samo)kritično ugotavlja, da »sistem skrbi za kakovost deluje z vrha (UL) navzdol, temu primerni so tudi učinki na članicah«. Najbrž to ni edina članica, kjer se je malo delavcev seznanilo s poročilom o kakovosti, »čeprav je objavljeno na spletni strani«.

Ob navedenih in drugih pomanjkljivostih in dejstvu, da je UL šele lani sprejela pravila o sistemu kakovosti, lahko ocenimo, da pri razvoju tega sistema nismo čisto na začetku. Kot piše ZF, je komisija Senata za evalvacijo SVŠ je po opravljeni zunanji evalvaciji ugotovila, da imajo »delujoč sistem skrbi za kakovost«. V poročilu o zunanji evalvaciji so izvedenci EUA ugotovili, da je UL v mnogih letih razvila metode za ocenjevanje kakovosti, vzpostavila je pripravo samoevalvacijskih poročil članic in zbirke podatkov. Ugotovili so tudi pomanjkljivosti. (Ponekod ni nihče posebej zadolžen za področje kakovosti. Ne upoštevajo se dovolj rezultati študentskih anket.) Priporočili so okrepitev sistema zagotavljanja kakovosti na UL in na vseh članicah, zaposlitev strokovnih delavcev za kakovost in zunanje evalvacije, tudi na področju raziskovanja (EUA, 2007).

9.2. Komisije za kakovost

Večina članic ima za spremljanje problematike kakovosti posebne komisije, ki jih je največkrat imenoval dekan, ponekod tudi senat. Njihova vloga je predvsem priprava vsakoletnega poročila o kakovosti, kar zahteva tudi zbiranje podatkov iz različnih služb. Med člani je največ učiteljev, skoraj povsod so zastopani tudi visokošolski sodelavci in zaposleni v strokovnih službah. Ponekod so člani teh komisij tudi prodekani in tajniki ter vodje nekaterih strokovnih služb ter drugi odgovorni. Študentske predstavnike v komisijah izrecno omenja le nekaj članic, ali pa navajajo, da so pri pripravi poročila sodelovali predstavniki ŠS. Le BF poroča, da v komisiji za kakovost doslej ni bilo predstavnika študentov in načrtujejo njegovo vključitev.

Komisije vodijo skoraj povsod univerzitetni učitelji. (Glej poglavje o virih). Nekaj članic poroča, da je pri pripravi poročila sodeloval tudi dekan. Dekan je sicer po 24.čl. Zakona o visokem šolstvu pristojen za pripravo letnega poročila o kakovosti.

Na VF komisija za študij in študijske zadeve pripravlja tudi letni program dela in poslovno poročilo ter sodeluje pri pripravi poročila o kakovosti. Na FPP komisija za kakovost in odbor za presojo standardov kakovosti oddelka za pomorstvo sodelujeta pri pripravi sistema

presoje kakovosti pedagoškega dela, uresničevanja STCW konvencije idr. Na ZF komisija spremlja tudi študentske ankete o pedagoškem delu.

Univerzitetno komisijo za kakovost je imenoval Senat UL (29.6.2004, za dobo štirih let, v toku je priprava za imenovanje nove sestave). Ima 11 članov. Med njimi je tudi predstavnik študentov, ki ga predlaga ŠS UL in se je v tem času dvakrat menjal. V letu 2008 komisija obravnavala poročilo o kakovosti, ki ga je sicer pripravila Služba za kakovost in storitve za študente in pripravila predlog Pravil o sistemu spremljanja in zagotavljanja kakovosti UL ter pripravila priporočila za letošnje poročilo o kakovosti in obravnavala druga vprašanja.

9.3. Kazalci kakovosti

Kljub določitvi skupnih kazalcev kakovosti (Kazalci, 2006) in prizadevanjem za informacijsko podporo zbiranju podatkov imajo članice in tudi skupne službe UL pri tem še vedno težave. Urejene evidence izrecno omenjata le FU in ZF.

Kljub temu več članic (FE, FMF, FS, FRI, FF, FU) poroča, da uporabljajo te kazalce za potrebe upravljanja svojih dejavnosti (pedagoške in raziskovalne dejavnosti, pri habilitacijah, za spremljanje uresničevanja načrtov, za pripravo poročil).

Seveda bo potrebno pripravo kazalcev in njihovo uporabo še izboljšati. FF načrtuje »seznanitev služb in referatov s kazalci kakovosti«. Zaokroženosti sistema skrbi za kakovosti se očitno zavedajo na FA, ki napoveduje pripravo »strateških in operativnih ciljev ter kazalcev za ključne dejavnost«.

Skupina za kakovost, ki jo sestavljajo predstavniki štirih univerz in deluje v okviru Slovenske rektorske konference pripravlja predlog za uskladitev najpomembnejših kazalcev, ki se uporabljajo znotraj univerz in na državni ravni.

9.4. Študentske ankete

Po pravilih za izvajanje študentskih anket o pedagoškem delu, ki jih je leta 2003 sprejel senat UL, študenti članic UL vsako leto ocenijo svoje učitelje in asistente z enotno anketo (Pravila, 2003). Rezultati so namenjeni ocenjenim posameznikom, dekanom, študentskim predstavnikom za pisanje mnenj v habilitacijskem postopku, v katerem jih dobi tudi habilitacijska komisija. Ponekod je analiza rezultatov anket osnova za razpravo o izboljšavah pedagoškega dela v organih članice (npr. na EF, TeoF). Ankete se v tej obliki izvajajo na UL že od leta 1996. Precej daljša je tradicija izvajanja podobnih anket s strani posameznih učiteljev in asistentov, s katerimi dobijo povratno informacijo od svojih študentov.

Pred dvema letoma je senat UL sprejel nova pravila in anketne vprašalnike, s katerimi bodo študenti izrazili ocene, mnenja in predloge o študiju na članici, o posameznih predmetih in pedagoškem delu učiteljev in sodelavcev v spletni anketi (Pravila, 2007).

Do maja 2009 je bila za nov e-način izvedbe teh anket pripravljena programska oprema, ki je del (izboljšanega) informacijskega sistema e-študenta. Anketiranje je tako v letu 2008 na večini fakultet teklo na dosedanji način, z obrazci, prilagojenimi za optično (strojno) branje.

O izvedbi študentskih anket, obdelavi in uporabi rezultatov v svojih poroča 18 članic; nekatere navajajo in komentirajo tudi skupne rezultate. Obseg anketiranja je zaradi števila študentov in pedagoških delavcev ponekod zelo velik. Na BF, kjer so anketo izvedli z informacijskim sistemom ŠIS, je v 2007/2008 anketo izpolnilo 2167 študentov. Na EF, ki je tudi razvila svoj program in sprejela o anketah poseben pravilnik, so zbrali 50.837 anket za 504 predmetov in 229 pedagoških delavcev, vključno z demonstratorji. PeF, ki je v 2007 zbrali 11.128 vprašalnikov, poroča o »dobri reprezentativnosti ocen zaradi števila odgovorov

in resnosti študentov pri ocenjevanju«. Tudi nekatere druge članice poročajo o dobri udeležbi študentov (FKKT 86% do 52%, FA 47%, FFA 34%). Večina ne navaja podatka o odzivu študentov, zato je možno, da nanje odgovarja tudi manjši delež študentov.

Tovrstne ankete je po izkušnjah težje izvajati na institucijah z manjšim številom študentov, npr. na umetniških akademijah. AG piše, da nima stalnega izvajanja anket. Na AGRFT in ALUO te ankete izvajajo, poleg tega pa poskrbijo, da se »študenti s pedagogi neposredno pogovorijo«. FF poroča, da se ankete ne izvajajo na podiplomskem študiju, FSD pa imajo težave pri izvedbi ankete med izrednimi študenti in absolventi. Zelo verjetno to velja tudi za večino članic.

Kot kaže je največji problem pri teh anketah dobiti dovolj odgovorov študentov. FE opozarja, da je »v primeru majhnega števila odgovorov vprašljiva verodostojnost rezultatov«. Več članic poroča o sodelovanju predstavnikov članice, npr. prodekana in študentov (ŠS) pri anketiranju, kar prispeva k večjemu številu odgovorov.

Mnenje mnogih so izrazili študenti MF: »*Napočil je čas za izvajanje ankete preko e-študenta; tako bo večja odzivnost in boljša kvaliteta izpolnjenih anket*.«

9.5. Izvajanje drugih anket in analiz

Za spremljanje problematike zlasti na področju izobraževalne dejavnosti nekatere članice uporabljajo tudi posebne ankete, pogovore in analize.
FMF izvaja testiranje znanja srednješolske matematike. FU je poleg anket o pedagoškem delu izvedel tudi anketo o obremenitvi študentov glede na kreditne točke (ECTS). Pripravlja tudi ankete o tutorjih, o mentorjih na praksi in o študijskih programih oz. o ustreznosti pridobljenih kompetenc diplomantov. Na FE so anketirali študente ob zagovoru diplome in eno leto po diplomi; rezultate napovedujejo za letošnje leto. O anketah z zaposlenimi diplomantov poroča še nekaj drugih članic. Na ravni Univerze se je pričelo anketiranje diplomantov UL z namenom, da bi dobili informacije pomembne za spremljanje študijski programov in zaposlovanja ter za karierno svetovanje.

9.6. Zunanje evalvacije in akreditacije

V letu 2008 se je s sprejemom načrta akcij za izboljšave končala **zunanja evalvacija UL**, ki je bila opravljena leta 2007 v okviru programa institucionalnih evalvacij Zveze evropskih univerz (EUA). UL je bila sicer prvič ocenjena že leta 1996, sledil je »follow-up« obisk leta 1998. (Institucionalna, 1995, 1998).

Po navodilih EUA je UL najprej v začetku 2007 pripravila poročilo (Samoevalvacijsko, 2007), v katerem je odgovorila na naslednja vprašanja:

Kaj želi institucija doseči? Na kakšen način (dejavnosti), poskuša institucija to doseči?
Kako institucija ve, da dosega svoje cilje? Kako se institucija spreminja, da bi se izboljšala?

Ocenjevalci EUA so se nato na dveh obiskih pogovorili z vodilnimi, učitelji in študenti na ravni UL in na nekaterih članicah. Največ pozornosti posvetili organizaciji UL. V končnem poročilu (EUA, 2007) so ugotovili, da je UL kompleksna, decentralizirana institucija z 26 avtonomnimi članicami in šibko centralno upravo, ki ne more v zadostni meri razvojno delovati. Kritični so bili do prepočasnega bolonjskega procesa, ki ga UL ne izkoristi dovolj za reševanje problemov. Neenotno je trajanje programov, med njimi so prekrivanja, število predmetov je preveliko, še vedno se ponuja preveč poučevanja in premalo aktivnih oblik študija. Če hoče UL okrepiti značaj kakovostne raziskovalne univerze morajo njeni učitelji manj predavati in več raziskovati; UL bi morala določiti prioritetna raziskovalna področja. Segmenti spremljanja in zagotavljanja kakovosti še niso povezani v celovit sistem. Študentske ankete niso izvajane sistematično, rezultati se ne upoštevajo dovolj.

O poročilu EUA je po obravnavi na senatu UL na članicah potekala tudi precej kritična razprava. Vodstvo UL je na njeni osnovi stališč iz te razprave pripravilo akcijski načrt za uresničevanje priporočil, ki je bil po obravnavi na dveh sejah senata UL sprejet 25.3.2008. (Akcijski, 2008). V tem načrtu je UL napovedala naslednje aktivnosti:

Povečanje integracije z razvojem novih funkcij (sistem kakovosti, karierni center, tutorski sistem, center za univerzitetni šport, informacijski sistem, interno komuniciranje in informiranje, knjižnični sistem, upravljanje z intelektualno lastnino, univerzitetna založba, mreža infrastrukturnih raziskovalnih centrov).

Horizontalno povezovanje med članicami (izbirnost v študijskih programih,interdisciplinarni/ medfakultetni študijski in raziskovalni programi, inovacijsko razvojni inštitut IRI, matičnost).

Izboljšanje učinkovitosti izvajanja odločitev sprejetih na univerzitetni ravni (informiranje in komuniciranje, usposabljanje strokovnih delavcev, prenašanje dobrih praks med članicami, finančno spodbujanje doseganja strateških ciljev, odgovornost za izvajanje odločitev).

Raziskovanje (večanja deleža raziskovanja v obremenitvi učiteljev, finančna spodbuda za vrhunske skupine, krepitev razvojnega raziskovanja z IRI, interdisciplinarni raziskovalni centri, oblikovanje skupine za proučitev načinov povezovanja raziskovalnega dela).**Bolonjski proces** (uveljavitev sprejetih meril za oblikovanje programov, okrepitev ponudbe pedagoško didaktičnega usposabljanja učiteljev, krepitev doktorske šole).

Spremljanje in zagotavljanje kakovosti (pravila o celostnem sistemu kakovosti, oblikovanje skupine za proučitev prednosti in slabosti ločevanja visokih strokovnih in univerzitetnih programov).

V predhodnih poglavjih tega poročila je mogoče prebrati tudi nekatere ocene, kako so bile posamezne aktivnosti izpeljane. Bolj celovito in objektivno oceno bodo najbrž dali zunanji ocenjevalci EUA na ponovnem »follow-up« obisku, ki ga je vodstvo UL napovedalo ob koncu njihovega obiska leta 2007.

O **mednarodni akreditaciji** poročajo štiri članice UL (EF, VF, FU, FPP).
EF je po pridobitvi akreditacije EQUIS (v 2006) v letu 2008 izvajala program za ohranitev te akreditacije, hkrati pa je bila vključena v postopek za akreditacijo AACSB (*Assoc.to Advance Collegiate School of Bussiness*).
FU je septembra 2008 pridobila mednarodno akreditacijo EAPAA (*Eu. Assoc.for Public Adimistration Accreditation*) za študijski program 2. stopnje Uprava.
VF se je pripravljala na (ponovno) mednarodno evalvacijo EAEVE (*Eu. Assoc.of Establishment for Veterinary Education*). Zunanja evalvacija bo izpeljana v letu 2009, zato si prizadeva izpolniti zahtevne standarde in upoštevati tudi študentska mnenja. VF je akreditirana po ISO 15025 pri Slovenski akreditaciji zaradi Nacionalnega veterinanrskega inštituta v njeni sestavi.
FPP poroča, da je bila na oddelku za pomorstvo izvedena zunanja presoja študijskega programa po STCW; ugotovitve so eden od temeljev za izboljšave. TeoF je vključena v mednarodno evalvacijo in akreditacijo pri AVEPRO in sodeluje z nemškimi sorodnimi fakultetami v okviru AKAST.

Na kolegiju dekanov je bil izražen interes članic za vključitev v postopke mednarodne akreditacije. Zato je bilo za predstavnike članic organizirano usposabljanje o evropskih standardih in smernicah za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (Standards, 2005). Vodila ga je predsednica komisije za kakovost UL prof.dr. Marinka Drobnič Košorok. Članice so imenovale odgovorne osebe, ki bodo proučile možnosti za mednarodno akreditacijo članice. Nekaj jih v poročilih o kakovosti poroča, da so izvedle poskusno samoevalvacijo po vidikih, ki jih za visokošolske institucije določajo omenjeni standardi (npr FSD).

Znane so težave in zapleti pri uveljavljanju sistema zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu po evropskih smernicah. Vendar pa **zunanje evalvacije** visokošolskih zavodov, ki so bistven del tega sistema že niso novost, ki bi jo bilo potrebno šele uvajati. Pričele so se pred tremi leti in doslej je bilo tako evalviranih že šest članic UL. V študijskem letu 2006/2007 so komisije ocenjevalcev takratne Nacionalne komisije za kvaliteto visokega šolstva (NKKVŠ) izvedle zunanjo institucionalno evalvacijo na prvih štirih visokošolskih zavodih v RS tudi FF in NTF. Visokošolski zavodi so bili ocenjeni po merilih, ki jih je NKKVŠ sprejela leta 2004. Po (dvakratni) spremembi zakona je nadaljeval to dejavnost Senat za evalvacijo Sveta RS za visoko šolstvo. Merila so ostala ista, pred obiskom evalvatorjem pa je moral zavod predložiti samoevalvacijsko poročilo in drugo (obsežno) dokumentacijo Uradu za visoko šolstvo (kasneje Sekretariatu Sveta RS za visoko šolstvo). V zadnjih letih se je oblikoval tudi nabor zunanjih ocenjevalcev (učiteljev in študentov s slovenskih visokošolskih zavodov), ki so bili vključeni tudi v dodatno usposabljanje za izvedbo evalvacij.

V letu 2008 so bile opravljene zunanje evalvacije na BF, FS, FU in VŠZ/ZF, ki o tem na kratko poročajo v svojih letnih poročilih o kakovosti. Kljub temu, da so te zunanje evalvacije terjale precej naporov odgovornih za kakovost na teh članicah, le-te v poročilih ne navajajo nobenih kritičnih pripomb na postopek te evalvacije. Njihove izkušnje bi bile lahko koristne za izboljšavo meril in postopkov za zunanje evalvacije (in akreditacije) visokošolskih zavodov in študijskih programov, ki se pravkar na novo urejajo s spremembo Zakona o visokem šolstvu.

10. Zaključki in predlogi

1. Izobraževalna dejavnost:

Glede na zastavljene strateške cilje UL lahko ocenimo, da je bil v letu 2008 dosežen precejšen napredek pri oblikovanju in potrjevanju novih **študijskih programov.** Končani so bili postopki akreditiranja za vse programe 1.stopnje in za del programov 2. stopnje ter za posamezne programe 3. stopnje. Iz redkih kritičnih mnenj o novih »bolonjskih« študijskih programih v poročilih članic lahko domnevamo, da je v njih tudi nekaj pomanjkljivosti. V nekaterih programih niso dovolj jasno zapisani učni izidi, vsebine med predmeti niso vedno usklajene, postopki preverjanja niso vedno jasni študentom. Le nekaj članic poroča o tesnem sodelovanju z zaposlovalci diplomantov pri prenovi. Tudi študenti niso bili povsod zadosti vključeni in obveščeni. Sodobnejše oblike dela so v programih sicer predvidene, vendar članice vidijo problem v zagotavljanju ustreznih razmer za študij. Precej članic poudarja, da niso zagotovljeni pogoji za uspešno izvajanje novih študijskih programov.

Število kandidatov za študij je manjše, vendar večina članic ne poroča o večjih težavah z obsegom **vpisa**. Že ob sprejemu svoje strategije se je UL zavedla tveganja zaradi demografskega upada, zmanjševanja števila študentov in večanja konkurence. Tudi zato so članice v zadnjih letih poskušale izboljšati ponudbo študijskih programov in tako pritegniti domače in tuje študente. Nekatere članice poročajo o neustrezni sestavi novincev. Med njimi je še vedno del takih, ki se vpisujejo le zaradi ugodnosti iz statusa študenta, ali pa se vpisujejo (npr. na izredni študij), ker jim ni uspel vpis na želeni program.

Podatki o **učinkovitosti** rednega in izrednega študija ter poročil članic kažejo, da ostajata prehodnost v 2. letnik in trajanje študija podobna kot v prejšnjih letih. V pogojih večje konkurence (novih) visokošolskih institucij in težav s financiranjem lahko napovemo zaostrovanje dilem v zvezi s kakovostjo, ki naj bi imela »prednost pred kratkoročnimi tržnimi učinki« (Strategija, 2006, str.8).

Večjo pozornost bi morali posvetiti postopkom sprotnega in končnega **preverjanja**, vključno z pisnimi izdelki študentov, saj ti postopki vplivajo na način študija in so od njih odvisni rezultati študija, npr. pridobljene kompetence.

Podiplomski študij je v fazi prehoda na novi bolonjski sistem, v katerem ne bo več magisterija znanosti. Pri tem študiju so najuspešnejši mladi raziskovalci, manj pa zaposleni izven raziskovalne sfere. Precej članic pripravlja nove doktorske programe, nekatere tudi s tujimi univerzami.
Programe strokovnega izpopolnjevanja diplomantov izvaja v večjem obsegu le nekaj članic, ki so za to razvile posebne enote.

2. Raziskovalna dejavnost:

Poročila članic omogočajo oceno o napredku pri povečanju obsega in kakovosti raziskovalnega in razvojnega dela, kar je prvi od strateških ciljev UL. Povečalo se je število objav v mednarodno priznanih znanstvenih publikacijah, najverjetneje zaradi meril za pridobivanje raziskovalnih programov in projektov in habilitacijskih meril. Glavni problemi raziskovanja ostajajo podobni kot v prejšnjih letih – razdrobljenost projektov, premajhna povezanost med disciplinami in članicami ter preobremenjenost raziskovalcev - učiteljev in sodelavcev.
UL in tudi večina članic nima zastavljenih jasnih prioritet na področju znanstveno-raziskovalnega dela. Možnosti za sistematično usmerjanje raziskovanja s strani organov članic in UL je malo. Razen predlogov za priznanja in nagrade ni vzpostavljenih mehanizmov za spodbujanje posameznikov in skupin z vrhunskimi rezultati.

3. Mednarodna dejavnost:

Glede na zastavljeno Strategijo UL lahko **ocenimo** zadovoljiv napredek pri krepitvi in poglobitvi mednarodnega sodelovanja, vsaj na večini članic. A še daleč smo od cilja, po katerem bi imel vsak študent do konca 2. stopnje študija možnost en semester študirati v tujini. Prav tako še precej manjka do ustreznega deleža tujih študentov v izmenjavi in na študiju na UL. Tudi delež tujih učiteljev na članicah še zdaleč ne dosega načrtovanega. Ni mogoče oceniti, koliko smo se približali cilju, da bi vsak učitelj in raziskovalec vsaj en semester deloval na tuji ustanovi. Zaradi problemov, ki zavirajo izmenjavo in mednarodno sodelovanje, lahko ugotovimo, da smo ob koncu načrtovalnega obdobja (2009) še vedno na pol poti do uresničitve strateških ciljev na tem področju.

4. Knjižnice, čitalnice in založniška dejavnost.

Na podlagi poročil članic lahko ocenimo, da je nekaj članic UL tudi v letu 2008 izboljšalo razmere za študij z izboljšanjem informacijske podpore pri dostopu do študijskih gradiv in prostorov za učenje študentov. Dejavnost na področju knjižnic je prispevala k uresničevanju pomembnih strateškega ciljev UL – krepitve medsebojnega sodelovanja članic, izboljšanja razmer za študij, pa tudi k boljšemu spremljanju obsega in kakovosti raziskovanja (Strategija, 2006). Poteka povezovanje knjižničnega informacijskega sistema z vzpostavitvijo »virtualnega okolja«, zlasti z DiKUL. S tem so knjižnice prispevale tudi k izboljšanju razmer za študij in raziskovanje z večjo dostopnostjo študijskega gradiva.
Večina članic izvaja usposabljanje **uporabnikov**. Na ravni UL se pripravljajo priporočila za izboljšanje informacijske pismenosti študentov.
Nekatere članice redno spremljajo učinkovitost delovanja knjižnic in vsaj nekatere se hitro odzivajo na mnenja in pripombe uporabnikov.
Nekaj članic vzpostavlja svojo **založniško** dejavnost, medtem ko o načrtovani skupni založbi UL ni poročil.

5. Prostori in oprema:

Glede urejanja prostorov in opreme za pedagoško in raziskovalno delo med članicami prevladujejo tiste, ki so zadovoljne z izboljšavami, čeprav nekatere še vedno opozarjajo na svoje velike težave s prostori (npr. umetniške akademije). Članice so tudi ob podpori na ravni UL v letu 2008 dosegla premike pri izboljševanju fizične infrastrukture, knjižnic in računalniške opreme Tako so prispevale k zagotavljanju pogojev za posodabljanje študija po »bolonjskih« načelih. Vendar precej članic jasno opozarja na težave, ki se zaostrujejo z uvajanjem novih študijskih programov.

6. Informacijski sistem, komuniciranje:

Na podlagi poročil lahko **ocenimo**, da je bil v letu 2007 dosežen napredek na področju informacijske podpore študiju, pedagoškemu in raziskovalnemu delu. Napredek je viden tudi pri obveščanju javnosti (znotraj in izven članic ter UL kot celote). UL si je zastavila strateški cilj, da bo »postopno vzpostavila celovit informacijski sistem in povečala preglednost svojega poslovanja« (Strategija, 2006). Še veliko dela v skupnih službah UL in na članicah bo pri informacijski podpori poslovnim procesom.

UL je postavila **kazalce kakovosti** in zagotovila zbiranje skoraj vseh predvidenih podatkov o študentih, osebju in poteku ter rezultatih svojih dejavnosti. Uporaba teh kazalcev na članicah in tudi na ravni Univerze ter državni ravni je še neusklajena, zastavlja se tudi vprašanje smotrnosti vseh kazalcev in obsega zbiranja podatkov.

7. Osebje:

Število zaposlenih učiteljev in sodelavcev se iz leta v leto le malo spreminja. Članice poročajo, da se na UL izvajajo postopki, ki zagotavljajo, da ima vsak novi zaposleni najmanj minimalno raven usposobljenosti. V habilitacijskih postopkih se preverja poznavanje stroke predvsem na osnovi raziskovalnih objav, pri čemer je precejšnja teža na mednarodnih objavah. Nekatere pripombe, zlasti študentov, kažejo, da ti postopki ne zagotavljajo v celoti preverjanja usposobljenosti za pedagoško delo s študenti.

Medtem ko je v strokovno (podiplomsko) izobraževanje vključenih veliko sodelavcev in učiteljev, pa je v pedagoško izpopolnjevanje vključen le majhen del. To izpopolnjevanje, ki ga je UL zapisala med ukrepe uvajanje »bolonjskih« programov ovirata tudi preobremenjenost pedagoško-znanstvenih delavcev. Le na nekaterih članicah je načrtovano in delno tudi financiranje izobraževanja zaposlenih, tudi tistih, ki delajo v skupnih službah.

8. Storitve za študente, obštudijske dejavnosti, študentski sveti:

Na članicah in Univerzi se tradicionalnim oblikam **informiranja** kandidatov za študij, študentov in tudi diplomantov pridružujejo novejše, predvsem spletne strani, pa tudi oblike svetovalne pomoči študentom. UL se je pred leti odločila, da bo »vzpostavila sistem študentskega **tutorstva** in **kariernega svetovanja**« (Strategija, 2006). Tutorski sistem se uveljavlja, vendar v letu 2008 na vseh članic še ni deloval v obsegu tako kot je bilo zamišljeno. Število študentov in učiteljev tutorjev na večini članic omogoča dostop do te pomoči le manjšemu delu študentov. Vzrok je v preobremenjenost potencialnih ter le delno urejeno vrednotenje in spodbujanje tega dela (npr. s kreditnimi točkami za študente-tutorje). Medtem ko nekatere članice krepijo pomoč študentom pri načrtovanju kariere in zaposlovanju, se za to dejavnost na ravni UL še išče najprimernejša oblika organiziranja.

UL je med svoje cilje uvrstila tudi razvoj **obštudijske** dejavnosti, ki »smiselno dopolnjujejo in bogatijo študij in kakovost življenja študentov ter tako prispevajo k razvoju njihove osebnosti in kompetenc« (Strategija, 2006). Na članicah so razvite pestre kulturne dejavnosti, neformalno izobraževanje študentov in tudi družabno življenje. Na ravni Univerze je najbolj razvita športno-rekreacijska dejavnost (Center za univerzitetni šport). Le na nekaterih članicah je razvita socialna, humanitarna dejavnost.

Obštudijske in druge aktivnosti izvajajo **študentski sveti**, študentska organizacija in različna študentska društva. Predstavniki študentov sodelujejo v organih večine članic in UL, vključno s senati in komisijami za kakovost. Podporo jim poleg študentskega sveta UL in ŠOUL nudijo tudi vodstva članic.

9. Skrb za kakovost:

Glede na poročila članic, vodstva UL in izvedencev EUA lahko ocenimo, da ima UL sprejeto in objavljeno načelno **usmeritev** na tem področju (Strategija, 2006) ter sprejete ustrezne **dokumente** in razvite **postopke** za spremljanje izobraževalne, raziskovalne in drugih dejavnosti. Vodilni UL in članic poudarjajo pomen kakovosti in se zavzemajo za izboljšave. Menjava vodstva UL (v 2009) je priložnost za pripravo novega dokumenta o strategiji UL.

Vzpostavitev celovitega **sistema zagotavljanja kakovosti** je bil prioritetni cilj UL (Strategija, 2006). V letu 2008 so bila sprejeta pravila o sistemu kakovosti, ki so povezala že razvite elemente. Sistem bo potrebno v celoti uveljaviti in tudi prilagoditi v prihodnjih letih.
Pomembna oblika skrbi za kakovost so **študentske ankete**, ki jih izvaja večina članic. Senat UL je že v letu 2007 sprejel nov pravilnik o teh anketah z bolje sestavljenim vprašalnikom. Pripravljen je računalniški program, ki bo omogočil odgovarjanje v povezavi z e-študentom vendar se na članicah še ni začel uporabljati. (Pravilnik, 2007).
V sistemu kakovost je na UL tradicionalno dobro razvito **spremljanje**. Na članicah so v spremljanje kakovosti vključeni predstavniki učiteljev, sodelavcev in drugega osebja ter študentov in v manjši meri tudi zunanji partnerji. Članice so nadaljevale (z izjemo FŠ) pripravo samoevalvacijskih letnih poročil o kakovosti vseh svojih dejavnosti. V tem poročilu UL so povzete njihove ugotovitve. Na več članicah je bila opravljena (mednarodna ali domača) **zunanja evalvacija**. UL je sprejela akcijski načrt za uresničevanje priporočil zunanje evalvacije UL s strani EUA. Manj uspešno je povezovanje postopkov za pripravo poslovnih **poročil** in letnih poročil o kakovosti ter uporaba enotnih **kazalcev**.
Šibka točka je sposobnost za sprejemanje učinkovitih **ukrepov** za izboljšave npr. študijskih razmer. Tudi tu je marsikje dosežen napredek, vendar pa na nekaterih področjih, npr. v raziskovalni dejavnosti, članice in UL kot celota nimajo jasnih prioritet in instrumentov, s katerimi bi jih uresničevale.

Bralcem in odgovornim organom prepuščamo oceno, koliko so se uresničili **predlogi** iz lanskoletnega poročila o kakovosti in katere predlagane **ukrepe** bi morali izvesti v letošnjem in prihodnjih letih.

1. Pri pripravi novih **študijskih programov** (na 2. in 3. stopnji) uveljaviti merila, ki jih je sprejela univerza (npr. največ 9 predmetov na letnik, vsaj 10% kreditnih točk študent nabere povsem prosto, določitev maksimalnega števila ur za predavanja pri predmetu, povezovanje doktorskega študija).

2. Povečati ponudbo **interdisciplinarnih** (medfakultetnih) študijskih programov, zlasti doktorskih in **skupnih** programov s tujimi univerzami.

3. Zagotoviti investicijska in druga finančna sredstva za zagotavljanje ustreznih **razmer za študij** in izvedbo novih študijskih programov.

4. Proučiti vprašanje **vpisne selekcije** oz. predznanja novincev in vprašanje **zahtevnosti** pri opravljanju obveznosti študentov pri prehajanju v višje letnike.

5. Razvoj **tutorskega** sistema in sistema **kariernega** svetovanja na UL in članicah v skladu s sprejetimi načrti.

6. Pripraviti analizo izvajanja **izrednega študija** in sestave populacije izrednih študentov. Proučiti možnost za razdelitev teh študentov v dve skupini. Zaposlenim prilagoditi izvedbo po načelih izobraževanja odraslih in e-izobraževanja. Ostale samoplačnike vključili v redni študij glede na razpoložljive kapacitete.

7. Razširiti ponudbo programov **vseživljenskega izobraževanja**, ki so tudi dobra priložnost za stike z diplomanti in uporabniki. Okrepiti strokovne službe in povezati dejavnost članic na tem področju.

8. Okrepiti ponudbo pedagoško **didaktičnega usposabljanja** učiteljev in sodelavcev in ga povezati z napredovanjem v višje nazive in ponovno izvolitvijo.

9. Sprejeti ukrepe za **povezovanje raziskovalnega** dela članic in njihovih enot, oblikovanje interdisciplinarnih raziskovalnih programov in projektov.

10. Krepiti razvojno raziskovanje in inovacijsko dejavnost z **univerzitetnim inštitutom IRI**.

11. V delovni obveznosti učiteljev in sodelavcev **zmanjšati obseg predavanj** in povečati delež raziskovalnega dela.

12. Oceniti **izvajanje ukrepov** za okrepitev mednarodnega sodelovanja in jih po potrebi dopolniti.

13. Sprejeti ukrepe za izboljšanje **informacijske pismenosti** študentov v okviru izvajanja študijskih programov in z usposabljanjem uporabnikov knjižnic.

14. Izvajanje **investicij** in vzdrževalnih del ter nabave **opreme** po predvidenih načrtih; zagotoviti pogoje za izvajanje prenovljenih programov študija in raziskovalnega dela.

15. Zagotoviti dodatne **prostore in opremo** za delovanje knjižnic članic in UL (zlasti NUK2).

16. Navodila za pripravo **poročil o kakovosti** članic in podatke po kazalcih posredovati članicam pravočasno; pripraviti delavnice za pripravljavce.

17. Proučiti uporabo in smotrnost vseh **kazalcev kakovosti** in zbiranja drugih podatkov za različna poročila.

18. Za pripravo poročila o kakovosti zaprositi konec leta odgovorne organe (komisije) in strokovne službe **Univerze** za kratko oceno uresničevanja strateških ciljev in akcijskega načrta ter predloge za izboljšave.

19. Oceniti izvajanje **pravil** o pripravi programa dela, finančnega načrta in poslovnega poročila na ravni članic in Univerze z vidika povezanosti s pripravo poročil o kakovosti.

20. Oceniti izvajanje pravil o **sistemu kakovosti** UL na ravni članic in Univerze ter pripraviti morebitne spremembe.

21. Oceniti pripravo in uporabo **kazalcev kakovosti** in drugih podatkov, priprava predloga (v okviru rektorske konference) za racionalizacijo zbiranja podatkov tudi na državni ravni

22. Zagotoviti primerno organiziranost in okrepitev **služb za kakovost** na ravni UL in članic.

11. Viri in literatura

11.1. Poročila članic Univerze v Ljubljani

Akademija za glasbo: Letno poročilo Akademije za glasbo UL o kakovosti za leto 2008. **AG** Lj. april 2009. Komisija za kakovost, predsednica doc. Pija Brodnik., dekan red.prof.mag. Pavel Mihelčič.

Akademija za gledališče, radio, film in TV: Letno poročilo o kakovosti za leto 2008 na **AGRFT** v Ljubljani. Lj.,feb. 2009. Komisija za sestavo poročila, predsednik izr. prof.Tomaž Gubenšek, dekan izr.prof. Aleš Valič.

Akademija za likovno umetnost in oblikovanje: Poročilo o kakovosti za št.l. 2007/08. **ALUO,** Lj.,marec 2009. Komisija, predsednik red.prof. Lucijan Bratuš, dekan izr.prof. Bojan Gorenc

Biotehniška fakulteta: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **BF**, Lj. marec 2009. Komisija za kakovost, predsednik prof.dr. Leon Oblak, dekan prof.dr. Franc Štampar.

Ekonomska fakulteta: Poročilo o spremljanju in zagotavljanju kakovosti na Ekonomski fakulteti UL za št. leto 2007/2008. **EF** Lj., feb. 2009. Komisija za kakovost; predsednica prof.dr. Maja Makovec Brenčič, dekan prof.dr. Dušan Mramor.

Fakulteta za arhitekturo: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **FA**, Lj., marec 2009 Komisija za kakovost, predsednik doc.dr. Jaka Bonča, dekan prof.mag. Peter Gabrijelčič.

Fakulteta za družbene vede: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **FDV**.Lj., marec 2009, Komisija za kakovost, dekan. red.prof. Anton Grizold.

Fakulteta za elektrotehniko: Poročilo o spremljanju in zagotavljanju kakovosti na FE za leto 2008. **FE** 2009. Lj. marec 2009. Komisija za samoocenjevanje kakovosti in akreditacijo, predsednica izr.prof. dr. maja Atanasijević Kunc, dekan prof.dr. Janez Nastran.

Fakulteta za farmacijo: Letno poročilo o kakovosti za študijsko leto 2007/2008. **FFA**, feb. 2009. Komisija za samoocenjevanje kakovosti, predsednik izr.prof.dr. Vojko Kmetec, dekan izr.prof.dr. Stanislav Gobec.

Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: Poročilo komisije za kakovost fakultete za gradbeništvo Univerze v Ljubljani. **FGG**, feb. 2009, Komisija za kakovost; predsednik asist.dr. Drago Saje, dekan. Prof. dr. Bojan Majes.

Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **FKKT**. Lj., februar 2009. Komisija za akreditacijo in ocenjevanje kvalitete, dekan, prof.dr. Radovan Stanislav Pejovnik

Fakulteta za matematiko in fiziko: Poročilo o kakovosti za leto 2008 **FMF.** Lj., marec 2008 Komisija za kakovost, predsednik prof.dr. Boštjan Golob, dekan, prof.dr. Franc Forstnerič

Fakulteta za pomorstvo in promet: Poročilo o spremljanju in zagotavljanju kakovosti 2008. **FPP**, Portorož, 2009. Komisija za kakovost, predsednik doc.dr. Iztok Ostan, dekanja doc.dr. Elen Twrdy.

Fakulteta za računalništvo in informatiko: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **FRI**, Lj., februar. 2009. Komisija za spremljanje kakovosti in samoevalvacijo; predsednik prof.dr. Bojan Orel, dekan prof.dr. Franc Solina.

Fakulteta za socialno delo: Poročilo o kakovosti Fakultete za socialno delo za študijsko leto 2007/2008. **FSD**, Lj., marec 2009. Komisija za ocenjevanje kakovosti, predsednik doc.dr. Srečo Dragoš, dekan. doc.dr. Bogdan Lešnik.

Fakulteta za strojništvo: Poročilo o kakovosti dela za leto 2008. **FS**, Lj., marec 2009
Komisija za kakovost, predsednik izr. prof. dr. Mirko Soković, dekan, prof.dr. Jože Duhovnik

Fakulteta za šport (Op.: Ni oddala poročila)

Fakulteta za upravo FU. Poročilo o kakovosti za leto 2008. **FU**. 2009 Lj.
Komisija za kakovost; predsednik izr.prof.dr. Zdravko Pečar, dekan. Prof.dr. Srečko Devjak.

Filozofska fakulteta: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **FF**, Lj., marec 2009. Komisija za kakovost, predsednica izr.prof.dr. Vlasta Zabukovec, dekan red.prof.dr. Valentin Bucik

Medicinska fakulteta: Poročilo Medicinske fakultete o kakovosti za leto 2008. **MF** Lj. marec 2009.
Komisija za spremljanje kakovosti študija, predsednica prof.dr. Ana Plemenitaš, dekan prof.dr. Dušan Šuput.

Naravoslovno tehniška fakulteta: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **NTF**, Lj. marec 2009. Komisija za kakovost; predsednica doc. dr. Katarina Wissack Grm, dekanja prof.dr. Breda Mirtič.

Pedagoška fakulteta: Poročilo o kakovosti za leto 2008. **PeF**, Lj. 2009.
Komisija za kakovost, predsednik doc.dr. Dušan Krnel, dekan doc. dr. Janez Krek.

Pravna fakulteta: Letno poročilo Pravne fakultete v Ljubljani o kakovosti za leto 2008. **PF**, Lj. 2009.
Komisija za kakovost; dr. A. Novak, dr. K. Podobnik, prof.dr. V. Simič, dr. K. Škrubej.

Teološka fakulteta: Poročilo o kakovosti študija v št.l. 2007/2008. **TeoF**. LJ., jan. 2009.
Komisija za kakovost, pripravila doc. dr. Peter Kvaternik, doc.dr. Janez Vodičar, dekan izr.prof.dr. Stanko Gerjolj

Veterinarska fakulteta: Poročilo o kakovosti za leto 2007 **VF** .Lj. jan. 2008. Komisija za študijske in študentske zadeve, predsednica prof.dr. M.Drobnič Košorok, dekan prof.dr. Marjan Kosec.

Fakulteta za zdravstvo: Poročilo o kakovosti **Visoke šole za zdravstvo** za leto 2008, **ZF**, Lj. marec.2009. Kom. za kakovost; predsednik dr. Blaž Ivanc, dekan izr.prof. France Sevšek.

11.2. Drugi viri in literatura

Akcijski načrt. EUA evalvacija 2007. UL. Senat UL, 17.3. 2008

Evropski visokošolski prostor. Skupna deklaracija evropskih ministrov za izobraževanje, zbranih v Bolonji 16.6.1999. Vestnik UL 7/99

EUA Evaluation report. University of Ljubljana. EUA, october 2007.
Poročilo EUA o evalvaciji Univerze v Ljubljani. UL, Ljubljana, 17.10.2007 (prev.B.M.) www.uni-lj.si

Institucionalna revizija Univerze v Ljubljani (doc) Poročilo revizijske skupine CRE, april 1996. (Odlomki iz prevoda, z dodanim "follow-up" poročilom, 1998.) www.uni-kakovost.net

Kazalci kakovosti UL. Sprejel Senat UL 26.9.2006

Letno poročilo za leto 2008, Uprava UL, april 2009. (Tabele s podatki za kazalce kakovosti)

Magna Charta evropskih univerz (Bologna, 1988), Vestnik UL 3-4/1999 (prev.B.M.)

Polletno poročilo o izvajanju tutorstva na UL. V.Vučetič Dimitrovski, M.Dizdarević. UL, 27.3.2008

Pravila o sistemu spremljanja in zagotavljanja kakovosti Univerze v Ljubljani. Senat UL, 23.6.2008 http://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/predpisi_statut_ul_in_pravilniki.aspx

Pravila za pripravo programa dela, finančnega načrta in letnega poročila UL. Rektorica A.Kocijančič, 13.11. 2007. http://intranet.uni-lj.si/univerzitetne_sluzbe.aspx

Pravila o izvajanju študentskih anket o pedagoškem delu učiteljev in sodelavcev, Senat UL 15.3.2003 (na www.uni-lj.si)

Pravilnik o študentski anketi. Senat UL, 4.7.2007. (na www.uni-lj.si)

Samoevalvacijsko poročilo Univerze v Ljubljani. Program institucionalnih evalvacij Zveze evropskih univerz EUA. UL, jan. 2007 www.uni-lj.si

Strategija Univerze v Ljubljani 2006-2009. UL, november 2006
(Objavljeno tudi na: http://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/strategija_ul.aspx)

Standards and Guidelines for Quality Assurance in European Higher Education Area. ENQA, 2005 (Glej tudi: Standardi in smernice za notranje in zunanje zagotavljanje kakovosti v visokošolskih inštitucijah in agencijah za kakovost. (Slov. prevod. B.Mihevc, www.uni-kakovost.net)

Spletna stran www.uni-kakovost.net . (Prispevki o UL, ur. B.Mihevc)

Statistični urad RS, različne publikacije

Tutorski sistem na Univerzi v Ljubljani. Senat Ul, 24.4.2007 (na www.uni-j.s.si)